

Občianske noviny

HLAS

Trenčianske Stankovce

04/2020

hlas.stankovce@gmail.com

Pol roka prázdnin

Prišlo obdobie letných prázdnin. Ne- poznám školáka, študenta, ktorý by sa netešil na túto časť roka. Dni plné hier, zábavy s kamarátmi a chvíle strávené s rodičmi pri mori či na horách.

Od 1. júla začali letné prázdniny oficiálne. No tento rok je zvláštny. Celý svet prechádza takzvanou pandemic- kou krízou, ktorá postihuje všetkých, aj našich školákov.

Chťiac-nechťiac museli všetky školo- povinné deti a študenti od polovice marca zostať doma. Rodičia vo väčšine prípadov s nimi. Ak sa teda dalo z práce uvoľniť, no s domnienkou, že to bude na čas, na pár dní, v najhoršom prípade pár týždňov.

Bohužiaľ, realita sa vyšplhala až na pár mesiacov mimo školy. Školské lavice, pani učiteľky a klasickú tabuľu nahradili tablety, počítače, obrazovky a on-line vyučovanie z domu.

A keď sa opatrenia uvoľnili a deti sa do škôl už vrátiť mohli, povedzme si otvorene, napriek úsiliu pedagógov udržať deti v sústredení na nejaké učenie bola to ťažká úloha. Zvlášť, keď posledný mesiac pred prázdninami nastávalo obdobie školských výletov. Aspoň tak tomu bývalo...

Keď si to tak zhráme, doteraz je to už takmer štvrtý mesiac, čo majú deti „prázdniny“.

Verím však tomu, že leto všetky neduhy ťažkého obdobia zaženie a od 1. septembra opäť pre deti začne klasický školský rok a pre všetkých nás sa vráti život do bežných kolají.

Monika Pevná

Trenčianske Stankovce, miesto, kde som doma

V Trenčianskych Stankovciach žijem už 15 rokov a čím dlhšie prechádzam ulicami našej obce, tým viac sa mi páči. O našej obci sa dá písať len v dobrom. Máme tu všetko, čo treba, ba aj viac. Hneď, čo odostriem žalúzie, už vidím tú krásnu prírodu, ktorá našu obec obklopuje.

V našej obci je vynovená škola a škôlka, ktorá je taktiež obklopená stromami a krásnou prírodou. Pár metrov od školy máme pani doktorku a zubárku. Samozrejme, v žiadnej obci nesmie chýbať obchod s potravinami. My ich tu máme rovno sedem. A tiež rôzne obchodíky s kvetmi a pomôckami na skrášlenie našich záhrad. Takéto obchodíky sú v našej dedinke tri. No najviac sa mi páči, že za obcou tečie rieka Váh, pri ktorej sa dá fajn zabaviť a v horúcich dňoch i kúpať.

Pre mladšiu generáciu obyvateľov tu máme ihriská, preliezačky. Nedávno nám pán starosta dal postaviť aj dve workoutové ihriská, na ktorých je plno vecí, ako sa zabaviť a tiež dobre zacvičiť. Cez leto sa dokonca pri niektorých akciách nafukujú „skákanie“ hrady, kde sa deti dokážu skvelo vyblázniť. Taktiež tu máme reš-

tauráciu, kde robia úžasné jedlá a aj cukráreň s fantastickými dobrotami i skvelou zmrzlinou.

Hlavne nesmieme zabúdať na náš park Jána Lipského, ktorý vyzerá naozaj dobre. Sú tam obrovské lípy, preliezačky pre deti, futbalové a workoutové ihrisko. Cez park vedie vkusný chodník a v strede parku sú lavičky. Okolo parku sú novo postavené bytovky, ktoré vyzerajú tiež veľmi dobre. Kúsok od parku tečie potok, na ktorom sa deti v zime korčuľujú. Ten sa vlieva do Váhu.

Som neskutočne rada, že mám možnosť žiť práve v tejto peknej obci. Je to tu jednoducho nádherné. Ak ma v budúcnosti vietor zaveje hoci aj na druhý koniec sveta, Stankovce sú obec, kam sa budem vždy rada vracieť. Stankovce sú prosto miesto, kde som a budem doma vždy.

Nina Sivová

Rúško

Všimli sme si

Pomôcka, slovo, ktoré je v posledných piatich mesiacoch najviac vyslovované asi na celom svete. Ľudstvo ho pozná od nepamäti, veď isto ho používali už kočovné kmene, ktoré putovali svetom púšťami či polopúšťami za lepším miestom pre život. Používa sa na zlé, ale aj dobré veci.

S rúskom sa pod rúskom noci vyberali zloději kradnúť, aby ich niekto náhodou nespoznal. S rúskom na tvári vykonávajú lekári operácie, aby nenakazili seba a hlavne pacientov. Rúška sa používajú pri práci v prašnom prostredí, aby ľudom nezanášalo pľúca. Veľa ľudí ho za celý život nepoužilo ani raz. Neveriacky a možno až nechápavo sme kedysi pozerali na televízne správy zo sveta veľkých miest hlavne Japonska a Číny, ako sa ľudia bez nich neodvážia vyjsť na ulicu, keď je mesto zahalené smogom. A mysleli sme si, že nás sa to netýka.

Až prišiel COVID 19. A „zarúškovaní“ sme zostali všetci. Pri počiatkoch nedostatku rúšok si odrazu mamy a staré mamy spomenuli na doma pomaly zabudnuté šijacie stroje. Začali zachraňovať absenciu rúšok domácou produkciou. Tie staršie si spomenuli na časy pred nežnou revolúciou a tie mladé zasa zistili, že sa dá čosi vyrobiť aj svojpomocne doma. Zasa raz

platilo, že všetko zlé je aj na niečo dobré. Pod rúškami však zostali schované tváre a pri stretnutiach človek neraz netušil, čo ten druhý pod ním skrýva: úsmev, strach, opovrhnutie, zlobu, či grimasu? Na kontakt zostali iba oči a v tých sa číta ťažko.

Ale stávali sa aj úsmevné príbehy. Dvaja manželia vychádzajúci z Tesca stretli iných dvoch vychádzajúcich do vnútra: „Aha, Stankovčania.“ Porozprávali sa chvíľu, odišli a manžel sa pýta manželky: „Kto to bol?“ A ona: „Ja neviem, myslela som si, že ich poznáš ty.“ Alebo na jednej akcii, kde boli miesta rezervované na mená sa usporiadateľ pýta prichádzajúceho: „Vy ste kto? Nech viem, kde vás mám usadiť.“ A ten mu na to: „Čo ma nepoznáš, však som tvoj sused.“

Takže, nech je čo najviac tých úsmevných príhod, lebo nevieme, či to rúško tu nebude s nami viac či menej na stálo.

Pavol Múdry

Súťaže

Maľovanie na tvár

Skákací hrad

BODOVSKÝ PEDÁL

Rodinná cykloakcia so sprievodným programom

30. 8. 2020 Trenčianske
Stankovce - Bodovka
(areál Tankových dní)
Registrácia od 9:00
Štart preteku o 11:00

Registrujte sa na <https://www.robimetopredeti.sk>

Štartovné pri registrácii vopred 3 €. V cene štartovného cykloflaša a občerstvenie

Realizované s finančnou podporou Trenčianskeho samosprávneho kraja

Podporili nás:

Trenčianske
Stankovce

MONOLIT
SLOVAKIA

TRENČIANSKY
SAMOSPRÁVNÝ
K • R • A • J

TESCO

edu info
Healthcare integrated
communication

toyeto
Vnímavé hračky

MINISTERSTVO
DOPRAVY A VÝSTAVBY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Trenčín
Region

Príbeh Františka znova ožil

Aktualita

Členovia a priaznivci FS Rozvadžan si už po desiatykrát pripomenuli príbeh svojho rodáka, zemana Františka Rozvadzského, ktorý opísal spisovateľ Jozef Branecký vo svojom románe Pustovník na Inovci. Je potešiteľné, že ani naši občania nezabúdajú na tohto dobrodinca, ktorý žil na prelome 16. - 17. storočia a bol požehnaním pre celý náš kraj pod Inovcom.

Na jeho pamiatku osadil v blízkosti jaskyne cestovateľ Ivan Bulík so svojimi kamarátmi v roku 2008 pamätnú tabuľu pripomínajúcu jeho životný príbeh. Na vyobrazení je skutočne František Rozvadzský, ktorého portrét s jeho verným psíkom, je najstarším zachovalým obrazom s Trenčianskym hradom, ktorého originál si môžete pozrieť v Zápoľského paláci na Trenčianskom hrade.

Tohtoročný turistický výstup bol výnimočný veľkou účasťou (26 turistov) a mimoriadnym vekovým rozdielom (najmladšie turistky Hanka Markechová a Viviana Lobodzic mali 4 roky a najstarší František Letko 88 rokov).

Cesta do kopca ubiehala veľmi rýchlo, a to aj napriek niekoľkým povinným zástavkám, a tak sme sa za necelé dve hodinky stretli s ostatnými skupinkami v Chate pod Inovcom. Po krátkej prestávke sme sa vybrali k bývalej jaskyni nášho rodáka, pripomenuli si jeho smutný

príbeh a zaspievali jeho obľúbenú pieseň „Ó, Mária, pozri na mňa, na človeka hriešneho...“

(Poznámka redakcie: Túto mariánsku pieseň nosil vo svojom srdci. Písomné zdroje uvádzajú, že František bol zeman, ktorý v mladosti nešťastnou náhodou zapríčinil, že jeho snúbenicu Evu Sokolskú upálili na Trenčianskom hrade ako bosorku. František sa z veľkého žiaľu utiahol do jaskyne pod Inovcom a stal sa pustovníkom. Jeho jediným spoločníkom mu bol jeho verný psík. František sa stal rokmi vyčýreným bylinkárom a liečiteľom. Prichádzali za ním ľudia nielen zo Slovenska, ale i z Uhorska. Stal sa požehnaním pre celý kraj. František Rozvadzský sa veľmi kajaľ. Vždy na Veľký piatok niesol drevený kríž z Inovca až do Trenčína. Ku sklonku svojho života požiadal mníchov, aby mu zhotovili truhlu a vynesli mu ju na Inovce. V tom okamihu, ako si František do nej ľahol, skonal. Hora sa zatrasla a kamene navždy za-

sypali vchod do jaskyne. Františkova duša spočinula v nebeskej náručí a telo naveky odpočíva v skalnej hrobke.)

Potom nasledovala krátka prehliadka pozostatkov zrútenej jaskyne spojená s malou skúškou lezenia po skalách. Po povinnom horolezeckom fotografovaní sa už všetci tešili na „opekačku“ z prineseného proviantu. A keďže nám nič neprihorelo a ani nezhorelo, tak sme si zaspievali aj niekoľko pesničiek z nášho repertoáru. Po krátkom oddychu sme sa vybrali na spiaťtočnú cestu dolu kopcom, ale tu sa už menil repertoár a väčšinou už zneli len budovateľské pesničky. Niektorým turistom sa však nepodarilo prísť v časovom limite, a tak s veľkým potešením počkali v seleckej krčme na ďalší autobus.

Ďakujem všetkým turistom a turistkám, že obetujú svoj čas a pohodlie, a že tak zachovávajú spomienku na nášho rodáka.

Vendelín Sedláček

Chatári pri Bodovskom rybníku

Pri výstavbe Vážskej kaskády vzniklo v okolí povodia Váhu viacero štrkovísk. Podstatná časť z nich však zanikla. Zostali iba štrkoviská, ktoré dnes poznáme pod názvom Bodovský rybník. Vodné plochy boli zarybnené hneď po skončení stavebných prác pri výstavbe hrádze. Bodovský rybník – vodná plocha s rozlohou 13 ha v katastrálnom území Krivosúd–Bodovka a Rozvadze je vyhľadávaným miestom nielen rybárov, ale v minulosti bola miestom letnej turistiky mnohých ľudí z blízkeho regiónu. V prípade dobrých zimných podmienok je vodná plocha cieľom korčuliarov.

Prvé chaty v tejto lokalite vznikli v 70-tych rokoch minulého storočia. V deväťdesiatych rokoch bolo na tomto území pomerne málo chat a tie boli umiestnené v juhozápadnej časti rybníka a to buď nad alebo pod štátnou cestou, časť chat sa nachádzala v severnej časti rybníka oproti pôvodnému ostrovu.

Začiatkom tohto storočia boli umiestňované v blízkosti vody rôzne maringotky, príviesy skriňových vozidiel. Tento postup bol nekoordinovaný a platila zásada - kto skôr príde, ten má výhodnejšiu polohu. Nakoľko Slováci sú národ pracovitý, spomínané maringotky, príviesy dostávali nové ošatenie a, samozrejme, sa nezabúdalo i na potrebné prístavby. Takto vznikala podstatná časť terajších chat. Architektúra jednotlivých stavieb má podpis majiteľa a je vizitkou jeho zručnosti, ale aj finančných možností. V posledných 10 rokoch došlo k zásadnejším zmenám v danej lokalite. K skvalitneniu života chatárov v tejto lokalite podstatne prispelo vybudovanie trafostanice a rozvodov elektrickej energie k jednotlivým chatám. V súčasnosti sa v lokalite Bodovského rybníka nachádza približne 80 chat.

Plochy okolia rybníka sú majetkom viacerých subjektov - SPF (Slovenský pozemkový fond), Pozemkového spolčenstva Veľké Stankovce, obce Krivosúd – Bodovka. Tieto subjekty prena-

jímajú chatárom plochy na dlhodobý prenájom. V územnom pláne obce Trenčianske Stankovce je dané územie definované ako územie rekreačného využitia - individuálneho charakteru, resp. územie rekreačno-oddychovej zelene.

O živote pri Bodovskom rybníku nám na otázky odpovedali chatári Ľuboš a Igor, ktorí majú svoje chaty v tejto lokalite už niekoľko rokov.

Toto územie patrí katastrálne dvom obciam. Ako hodnotíte starostlivosť obcí o toto územie?

Ľuboš: „Toto územie patrí z väčšej časti obci Trenčianske Stankovce a keď treba niečo riešiť, všetko sa aj rieši v kompetencii obce Trenčianske Stankovce. Myslím, že sa nám obec a hlavne jej starosta snažia vo všetkom, čo je v jeho kompetencii, nejakým spôsobom vyhovieť a pomôcť.“

Igor: „Okrem možnosti vývozu žump pomocou OPS pri Obecnom úrade v Trenč. Stankovciach sa o inej starostlivosti nedá hovoriť.“

Ako sa zmenilo chatárčenie po vybudovaní rozvodov elektrickej energie?

Ľuboš: „Život v tejto lokalite sa úplne zmenil, zrazu bolo všetko viac civilizované. S elektrikou prišla voda, teplo a všetko potrebné pre zlepšenie životného štýlu chatárčenia.“

Naši susedia

Igor: „Samozrejme, že podmienky po zavedení el. energie sa podstatne zmenili. Po elektrifikácii sme začali intenzívnejšie navštevovať chatu, nakoľko bolo možné nainštalovať základné spotrebiče na el. energiu (bojler na teplú vodu, čerpadlo na studiu, pomocné vykurovanie na el. energiu a pod.), čo podstatne uľahčuje život na chate.“

Ako vidíte zmeny v životnom prostredí, napríklad i z dôvodu rozširovania počtu chat?

Ľuboš: „Rozšírením výstavby, samozrejme, došlo aj k zmene v životnom prostredí. Keďže je územie viac zastavané, tým je aj viac navštevované a oveľa rušnejšie ako v začiatkoch. Myslím, že ďalšou výstavbou by sa situácia len zhoršovala.“

Igor: „Rozšírením výstavby chat sa podstatne negatívne zmenilo životné prostredie a my, čo sme tam mali chaty skôr, sme stratili ten klud a podstatne sa zmenili podmienky na relax a oddych.“

Čo by bolo potrebné zmeniť a čo by ste chceli zmeniť na danom území?

Ľuboš: „Na území by bolo potrebné zmeniť, resp. zlepšiť viac vecí, hlavne však prístupovú cestu. Všetko je však podmienené možnosťami, ktorých veľa nie je. Keďže prístupová cesta leží na pozemkoch, ktoré nie sú vo vlastníctve ani v správe obce Trenčianske Stankovce, obec nemôže vykonávať žiadne úpravy na týchto pozemkoch. Z toho dôvodu sa snažíme predmetnú prístupovú cestu opravovať vo vlastnej réžii nás chatárov, po ústnej dohode s majiteľmi pozemkov. Samozrejme to nie je lacná záležitosť a o to viac som rád, že sa dokázali skoro všetci chatári finančne spolupodieľať na investícii do týchto opráv. Keďže dané územie nemá priznaný štatút rekreačnej, resp. chatovej oblasti, ale podľa schváleného územného plánu obce Trenčianske Stankovce je to oblasť v regulačnom bloku R1, R2 a NR1, t.j. ide o územie rekreačného využitia, ťažko je možné počítať napríklad s nejakou likvidáciou odpadu, aj keď by sme to radi uvítali.“

Igor: „V budúcnosti bude potrebné sa zaoberať viacerými vecami, ako sú prístupové komunikácie do daného územia, spoluprácu s obcou, likvidácia odpadov, obmedzenie ďalšej výstavby, evidencia chatárov s trvalým pobytom, zadefinovať pravidlá v chatovej oblasti a podobne. A ešte jedna podstatná vec! Vyčistiť celú vodnú plochu od bahna a nánosov a reguláciou potoka zabrániť vylievaniu rybníkov a zatápaniu jednotlivých častí územia. Ved' keď zmenili kompetentní úradníci špecifikáciu zo Štrkovne na Vodnú nádrž, tak sa treba postarať ako pri vodnej nádrži o plynulú reguláciu hladiny vody.“

Jozef Kadák

Škola, základ života

Práce žiakov školy

Začnem rovno tým, že škola je pre mňa ako druhý domov. Asi nikto by mi neveril, keby som povedala, že do školy chodím rada. Nie vždy s úsmevom na tvári, to bude tým skorým vstávaním, no poviem vám, prijala by som pár hodín spánku navyše.

V škole trávim veľa času. Viac ako doma, mám tu priateľov. Nebyť školy, nespoznala by som toľko úžasných, milých, chápaných ľudí.

Avšak do školy chodíme hlavne z toho dôvodu, aby sme sa niečo naučili. Mnohokrát som si hovorila, že na čo mi je škola, prečo musím do nej

chodiť a kládla som si podobné otázky. No keď si to uvedomím, tak bez školy by som nevedela napríklad čítať, písať, počítať. Áno, naučili by ma to rodičia, ale predsa aj oni chodili do školy a vzdelávali sa. Tak isto aj moji starí rodičia, a tiež aj ich rodičia, a tak ďalej.

Priznávam, že do učenia sa mi moc nechce. Ale niektoré predmety ma bavia a s radosťou sa pustím do učenia. O to lepšie, keď je nejaké zaujímavé učivo. Samozrejme veľa závisí aj od učiteľa. Keď nevie dobre naučiť a k tomu ma daný predmet nebaví, je to hotová katastrofa. Často ma poteší a nielen mňa, ale aj mojich spolužiakov, keď sa k nám učitelia správajú ako k priateľom. Dá sa s nimi porozprávať a aj zabaviť. A som rada, že aj oni chápu, ak máme toho veľa a snažia sa nám vyhovieť.

Obdivujem každého jedného pedagóga. Niekedy je až neuveriteľné, že to s tými problémovými žiakmi zvládajú tak excelentne. V našej škole sa cítim veľmi dobre. Keď si to teraz tak uvedomím, všetci, fakt všetci, či už učitelia, pani riaditeľka alebo spolužiaci mi budú chýbať. Mali by sme si vážiť, že sa môžeme vzdelávať, pretože nie každý má takú možnosť.

Karolína Kubišová

Kto za to môže?

Zamyslenie

Prežili sme prvý nápor koronavírusu. Niektorí odborníci z lekárskeho prostredia vravia, že žiaľ, nebude to ešte aj posledný. Môže sa to zopakovať a nikto nevie, kedy a s akou silou. Na Slovensku sme našťastie neutrpeli väčšie straty na životoch. Ekonomické straty sa zatiaľ nedajú presne vyčíslit', no nebude to iste žiadna sláva. A ľudia sa pýtajú, prečo sa to všetko vlastne deje.

Dovolil som si napísať takú malú úvahu či zamyslenie vo veršoch. Čiže: **Kto za to môže?**

Ako celé ľudstvo – aj nás dvoch,
za hriechy minulé tresce boh?
Či preto nám boh viny naše zbiera,
že niekto z ľudí zjedol netopiera?
Jedia psi, mačky, myši, pandravy,
potom sú z toho celí nezdraví.
Či mať väčšie prachy, ďalšiu miliardu,
za pár nenažrancov tresce nás do radu?
Pre blaho svoje a utrpenie naše
niekto bez škrapúl' vypustil džina z fľaše?

Nenažranosť, závisť, podlosť či hnus.
Boh na nás zoslal koronavírus?
Kto za to môže, že zlo okolo nás chodí,
kto bez viny je, nech prvý kameňom hodí.
Viniť Pána Boha za všetko na zemi,
ľudia, nespôsobujeme si to sami?
Snád' nám to utrpenie sily dodá,
vyčistili sa vzťahy, vzduch aj voda.
Ale čo potom, keď všetko to prestane,
Sodoma – Gomora znovu tu nastane?

Či nie náhodou potom zasa – pravdaže,
budeme ako psi pustení z reťaze?
Moc dobra či zla – to večný je boj,
i keď nás Boh stvoril na obraz svoj.
Cesta k dobru je však často zahataná,
lebo každý z nás má v sebe aj satana.
Lenže podoba satana je v nás tajná,
každý v sebe nosíme Ábela i Kaina.
Nás dvoch – ako aj všetkých ľudí,
po smrti Pán Boh bude súdiť ...

Pavol Múdry

Blahoželáme!

Gratulácia

Po prvýkrát v histórii našich novín HLAS sa stalo, že niektorému z členov redakčnej rady sa narodilo dieťa. Teraz je tomu tak.

A tak chceme v najlepšej viere vyjadriť členke našej redakčnej rady Dominike Mojžišovej a jej partnerovi Petrovi Kavanovi veľkú gratuláciu k narodeniu dcéry Tatiany Olívie Kavanovej. Šťastným rodičom sa narodila 24. júna 2020.

My, členovia kolektívu redakcie novín HLAS, jej chceme popriať najmä veľa zdravička a všetko dobré do jej života. Nech robí radosť svojim rodičom! Dominika a Peter, gratulujeme!!!

Divadlo robil naplno - Rudolf Opatovský

Historické postavy

V prelomových rokoch 1968 a 1969 fungovala veľmi dobre Osvetová beseda v Sedličnej. Činnosť tohto spolku viedla pani učiteľka Emília Tanáčová. Tá viedla popri svojej vedúcej činnosti v Osvetovej besede i miestnu knižnicu. Tu absolvovala množstvo rozhovorov s mladými ľuďmi zo Sedličnej, ale aj susedných obcí. Reč, okrem života v obci, kultúry, športu, prišla občas aj na divadlo. A počas týchto rozhovorov vznikla myšlienka o možnosti nacvičiť divadelné predstavenie. Pani učiteľka Tanáčová mala k tomu jednoznačnú podmienku. Režisérskou taktovkou sa ujme známy divadelník – Rudolf Opatovský.

Rudolf Opatovský sa narodil 22. januára 1928 v Soblahove rodičom Štefanovi Opatovskému a Márii, rodenej Jantošovičovej. V rodnej dedine strávil i svoje mládenecké roky. Bol členom divadelného súboru Soblahove, kde pôsobil ako jeden z kľúčových hercov v rokoch 1946 až 1953. Počas tohto obdobia hral v 14-tich divadelných hrách. Boli roky, keď sa im podarilo v jednom roku nacvičiť a odohrať i dve divadelné predstavenia. Repertoár divadelného súboru v Soblahove bol pestrý a široký, od jednoaktoviek cez drámy až po veselohry.

V roku 1953 sa oženil s rodáčkou zo Sedličnej Katarínou Kaššovou, ktorá sa narodila 19. mája 1931. V roku 1958 sa presťahoval i s rodinou do rodinného domu, ktorý spoločne s manželkou a blízkou rodinou postavil v obci Sedličná. V tom čase sa venoval len svojej rodine, práci v ČSAD Trenčín, kde pracoval ako vodič nákladnej dopravy, a hlavne dostavbe svojho rodinného domu. Taktiež každodenná práca na prenájatej pôde (vtedy árende) bola samozrejmosťou. Teda tvrdá robota od svitu až do mrku. Podobný život v tej dobe však nežil len on, ale všetci susedia v Novej alebo Starej ulici. Tak sa kedysi pomyslene delila obec Sedličná.

I keď mal voľného času pomerne málo, vždy si našiel čas i na iné aktivity. V tom čase fungovala v obci Sedličná dobrá partia dobrovoľných hasičov, kde okrem neho boli aj Ján

Lipták, Rudolf Sýkora, Dušan Vachánek, Ján Staník st., Rudolf Obdržál, Ivan Čvančara, Jozef Čvančara a iní. Pokiaľ mu to čas dovolil, pravidelne sa zúčastňoval na žatve v miestnom roľníckom družstve v Sedličnej.

Ako nám povedali jeho susedia, venoval sa práci, veľkej vášni divadlu v miestnom kultúrnom dome, prácam na záhradke či okolo domu. Sused Štefan Šmatlák povedal: „*Ludia ho vnímali veľmi pozitívne! Komukoľvek sa prihovorel, porozprával sa s ním. Pôsoobil na ľudí veľmi ukludňujúco.*“ S manželkou Katarínou Opatovskou vychovávali spolu deti Jozefa, Máriu a Jána. Osud zariadil, že ho manželka skoro opustila (zomrela v roku 1983), a tak sa musel viac venovať výchove svojich detí. Susedia spomínajú, že sa potom viac utiahol do súkromia, no záľuba v kultúre či divadelníctve v ňom drialma neustále.

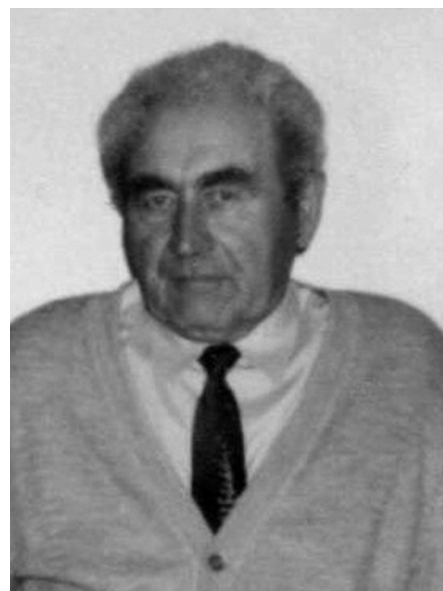
No vráťme sa v čase do roku 1969. Čas v jeho živote plynul v stereotyp až do spomínaného roku. To ho k spolupráci ohľadom oživenia divadla v Sedličnej spoločne s partiou mládenec oslovia pani učiteľka Tanáčová. Najskôr váhal, ale keď sa napokon presvedčil, že partia mladých ľudí to myslí skutočne vážne, tak súhlasil. Mal len jednu podmienku a to, že to bude každý robiť naplno.

Tak sa začiatkom zimy v roku 1969 začalo v prvom, akože „zahrievacom kole“, s nacvičovaním estrády, ktoré boli v tom čase veľmi po-

pulárne. Súčasťou predstavenia bolo i divadelné predstavenie veselej jednoaktovky od Ferka Urbánka pod názvom „Tri vrecia zemiakov“, ktorú redigoval Jožo Korbačka. Jednotlivé čísla estrády si režisér Rudolf Opatovský spolu s niektorými hercami tvorili a pripravovali sami. Bolo to veľmi pozoruhodné, pretože nacvičiť a zahrať zmysluplnú estrádu nebolo v tom čase v žiadnom prípade jednoduché. Nacvičovalo sa v starom kultúrnom dome (bývalej škole) v Sedličnej. Enthusiazmus a chuť hercov i režisérov sa oplatila. Divadelné predstavenie sa po dlhých rokoch čakania nakoniec uskutočnilo v zime v roku 1970. Malo to v obci zaslúžene veľký ohlas.

Postupne divadelníci v Sedličnej pridávali ďalšie predstavenia. Napríklad divadelnú hru „Rozkošná príhoda“ – premiéra bola v roku 1970, drámu „Svedomie“ – premiéra v roku 1971, veselohru „Klbko“ – s premiérou v roku 1972.

Pri nácvičkách musel režisér Rudolf Opatovský častokrát riešiť takmer neriešiteľné úlohy. Počas nácvičku divadelnej hry „Klbko“, asi 14 dní pred premiérou, musel vyriešiť ešte jednu veľmi chýlostivú situáciu. Matka jednej z herečiek mu prišla osobne povedať, že jej dcéra nemôže hrať v takej hereckej roli, ktorá môže mať za následok, že sa v budúcnosti nevydá. Režisér Opatovský to všetko vyriešil jednou pamätnou vetou: „*Keď sa tvoja dcéra nevydá, tak si ju zoberie môj syn. A bodka.*“ A tak sa na základe toho situácia potom akosi ukludnila. Predstavenie sa odohralo s obrovským úspechom.

Ako čas šiel, kľúčové herecké osobnosti, ktoré umelecky vychovával, si postupne zariaďovali svoj vlastný život a tak sa Rudolf Opatovský mohol venovať súkromnému životu, čo popri divadle absentovalo.

Tento významný divadelný činovník, amaterský herec, režisér a človek plný pozitívnej energie sa dožil 85 rokov a svet opustil 3. mája 2014.

Jozef Opatovský, Dušan Pevný

Na Kráľovej holi...

Na vlastné oči

„Odhodili rúška strachu a našli ochranu na Kráľovej holi.“ Túto myšlienku partia kamarátov zobrala doslova ako útek za slobodou. Po niekoľkomesačnom období strachu, prehnanej paniky a neistoty, kedy človek nedostával žiadnu nádej a strácal vieru vo svoje sily. Nápad úniku z tejto nákazy šíriacej sa viac médiami ako medzi ľuďmi, vzišiel spontánne. Aká bola prvotná myšlienka? „Zahod' me rúško strachu a pod' me sa slobodne nadýchnuť“, a tak sme aj učinili. V polovici mája sadla do áut partia dobrých kamarátov a vyrazili sme čo najďalej od miest viac nakazených panikou a hrôzou ako vírusom. Ale aj preč z miest, kde sa ľudia nespoliehali na seba, ale na pondelňajšie „hororové“ tlačovky premiéra Matoviča.

Čo našli? Malebný kraj „najhornejšieho Pohronia“. Úžasných ľudí, ktorí nás privítali úsmevom a nie paniku šíracimi rúškami. Slová domáceho krčmára: „Ak sa tu objavíš v rúšku, tak ti nenalejem!“ nám boli jasné a oslobodzujúce. Nám „Sokolom, túžiacim po slobode“ viac nebolo treba. Dopriali sme si atmosféru „podkráľovoholskej“ krčmy. Pridali svoj hlas k originálnemu spevu Šumiačanov a hlavne zažili ozdravujúcu náladu. Tento slobodný kraj a priestor nás úplne pohltil, razom sme si začali veriť a slobodne dýchať.

Po krčmovej „lázni“ sme sa vydali na Kráľovu hol' u. Požičovňa e-bikov (teda bicyklov s pomocným elektromotorom) bola pripravená a dvojkolesové tátoše s náhonom vlastných nekonštruktívnych síl nás niesli nádhernou trasou ponad Pohronie a Šumiac. Pociť slobody, ktorý nás zasiahol, bol ako doping a niektorí z nás klukaté zákruty doslova „klopili“. Možno aj Sagan by nabral inšpiráciu. Únik dvojčlennej skupiny,

mňa a Tomáša, statočne dobiehal Jožko. Kamarátsky sme ho počkali v krčme na pol výstupe, aby sa moc nezničil. Následný spoločný finiš s cieľom na vrchole Kráľovej hole naplnil naše očakávania. Slobodne a bez rúšok si užijť krásnu panorámu. Užijť čistý, rúškom nefiltrovaný a čerstvý vzduch. Výborné počasie na Kráľovej holi nám doprialo krásny výhľad na Liptovskú dolinu, nad ktorou sa čneli Vysoké Tatry. Na druhej strane Pohronská dolina otvárala výhľad na Šumiac a Slovenský raj či Muránsku planinu.

Po pár chvíľach na Kráľovej holi nasledoval naozaj adrenalínový zjazd dolu, kde sme doslova zákruty „driftovali“ a v cieľi, v šumiackej krčme, nás čakal obed s reznom smaženým na bravčovej masti – delikatesa, ktorá sa vyrovnala „Wienerschnitzelu“.

Naše kroky viedli ďalej k prameňu Hrona a k bráne do Slovenského raja, kde je tá najstudenšia slovenská dolina, a kde sa spájajú tri slovenské pohoria (názvy nechám na vás).

Podľa domácich sa tu striedajú len dve ročné obdobia. Po 1. - zima a po 2. - ku..vská zima.

Návrat na stredné Považie v nás zanechal jeden jasný odkaz. Musíme si uvedomiť, že COVID tu je a stále bude, žiaľ. Musíme si zvyknúť, ako s ním žiť tak, ako sme sa naučili potlačiť iné hnusoby - žltáčku, AIDS, SARS a iné. Aj v tých najťažších dobách pandémie treba veriť vo svoje vlastné sily, veriť v svoju silu zdolať chrípku, zdravo žiť a posilňovať imunitu. Ten, kto neverí sebe, môže veriť vakcínam. No a ten, kto nebude veriť ani jednej spomenutej možnosti, sa musí spoliehať na pondelňajšie „horortlačovky“ premiéra Matoviča.

Gabriel Kadák

Cestovanie. Cestovanie? Cestovanie!

Horúca téma

Cestovanie je jedným z fenoménov doby, v ktorej žijeme. Hoci je ľudstvo v neustálom pohybe od nepamäti, vďaka otváraní hraníc a zblížovaniu sa národov po celom svete nabral pojem cestovanie za posledných 30 rokov pre nás dosiaľ nepoznané rozmery. Cestovať dnes znamená spoznávať, zažiť, naučiť sa, vzdelávať sa, porozumieť, neodvrhnúť cudzie, prekonať strach z neznámeho, prekonávať vlastné limity, načúvať človečenstvu z druhého konca sveta, pochopiť, že ľudia nie sú rozdielni a paradoxne, ľudia často najviac spájajú predsudky, ktoré sú všade vo svete rovnaké. Cestovanie je fenomén, ktorý dáva ľuďom možnosť prekonať šedú každodennosť, možnosť posunúť sa vpred nielen fyzicky, ale hlavne mentálne, keďže cestovanie prináša nutnosť prekročiť zaužívané stereotypné vzorce všedného dňa, nutnosť v inom prostredí reagovať inak, správať sa inak. Cestovanie rovnako prináša i zlepšovanie sa v komunikácii a snahu porozumieť druhému napriek nedokonalkej znalosti či úplnej neznalosti spoločného jazyka. Aj vďaka cestovaniu sú ľudia chápavejší voči druhým a ich potrebám, empatickejší, viac rozhladení, aj vďaka cestovaniu ľudia lepšie rozumejú svojim životom a chápu, že často nie vytýčený cieľ, ale samotná cesta k nemu, je cieľom.

Ochorenie COVID – 19 zasiahlo do všetkých oblastí života, a aj cestovateľský tep sveta sa na niekoľko mesiacov takmer úplne zastavil. Hoci my zrejší vekom vieme, že keď veci idú dlho príliš hladko, skôr či neskôr musí príroda nejakú skúšku, ktorá nás preverí. Zistí čo je pod povrchom, potrápi naše odhodlanie, naštrbí trpezlivosť, nenechá nitku suchú na našich každodenných postupoch. I tak má táto aktuálna skúška nebyvalé, celosvetové rozmery. Rozmery, ktoré si nevedel predstaviť asi nikto na svete.

Aj pre nás v Cestovnej kancelárii Motýľ je súčasný stav úplne nový. Štandardné rozloženie na šachovnici klientsko-dodávateľských vzťahov, vzťahov medzi cestovnými kancelárkami, hotelmi, leteckými spoločnosťami, ďalšími poskytovateľmi služieb v cestovnom ruchu všade po svete, sa zmenilo na nepoznanie a mení sa neustále dodnes. Napriek tomu, bez ohľadu na aktuálne rozloženie síl, na aktuálne znenie zákonov či smerníc, nám v Cestovnej kancelárii Motýľ v prvom rade záleží na našich klientoch. Preto sme hneď v prvých dňoch šíriacej sa pandémie prioritne zabezpečovali a dohliadali na bezpečný návrat našich klientov zo zahraničia. Dokonca sme radi, bez nároku na odmenu, prostredníctvom našich zmluvných partnerov pomohli aj

tým cestovateľom, ktorí cestovali na vlastnú päsť. Zároveň sme pomohli aj zahraničným návštevníkom, ktorí potrebovali odcestovať domov do USA.

Priestory našej Cestovnej kancelárie Motýľ v hypermarkete Tesco Trenčín sme museli v čase nariadenej štátnej karantény nechať uzatvorené. Po celý čas sme však cítili zodpovednosť za úspory, ktoré naši klienti investovali do svojich dovolení, ktorá sa pretavila do denno-dennej „práce z domu“, ktorú naša Cestovná kancelária Motýľ vykonávala po celý čas uzatvorenia kamennej prevádzky. Našu snahu pomôcť neutišili ani neustále telefonáty a desiatky mailov našich klientov denne, ktoré sme úspešne riešili počas celého obdobia. Sledovanie legislatívnej situácie, zmeny zmlúv, vystavovanie poukazov, vrátenie peňazí klientom, individuálne posudzovanie a potom vysvetľovanie práv a povinností klientov, to všetko je skryté v našej práci týchto dní. Napriek tomu, že doba nie je jednoduchá a aj my v Cestovnej kancelárii Motýľ cítime, že s pandemiou prichádza aj ekonomická panika, neváhame využiť vlastné skúsenosti, zdroje a sily aby sme neustále poskytovali čo najlepší servis našim klientom. A to v nadštandardnej kvalite a bez akýchkoľvek dodatočných finančných nárokov. Aj do

tejto súčasti našej práce vkladáme svoje srdce, lebo u nás sa nielen deklaruje, ale aj v praxi žije heslo, že klient je za každých okolností na prvom mieste. A to je motto, ktoré sa snažíme žiť každý deň pre klientov a tým sa snažíme odlišiť.

Aby sme však neopisovali iba problémy dneška, tak môžeme, aj vzhľadom na dlhoročný predaj pobytov na Slovensku, skonštatovať, že momentálne sa podstatne zvýšil záujem našich klientov práve o Slovensko, vidno to na zvýšení počtu predaných kúpeľných pobytov, dovolení v aquaparkoch, pobytov v horských oblastiach a chatách, pri vodných plochách. Záujem je klientov o horské turistické destinácie.

Veľký záujem je aj o poznávacie zájazdy po Slovensku (napr. Veľký prázdninový vlak s návštevou aquaparku na Orave, Oravského zámku, jednodňové zájazdy spojené s návštevou našich hradov a historických miest – Banská Štiavnica, Betliar, Skalica, Košice...).

Cestovná kancelária Motýľ sa snaží na svojich stránkach či facebook profile propagovať aj zaujímavosti a udalosti v Trenčianskom regióne, keďže sme presvedčení, že Trenčiansky región má veľký, dosiaľ naplno nerozvinutý cestovateľský potenciál. Skutočne sa v ňom nachádzajú krásy, zaujímavosti a rarity svetového charakteru.

Výhodou klientov Cestovnej kancelárie Motýľ je aj to, že máme stále „kamennú“ prevádzku v Tesco Trenčín, klienti nás aj dnes nájdu na jednom mieste, komunikujeme s klientmi priamo z očí do očí, čím neustále vychádzame z anonymity, ktorá je daná internetovým predajcom.

Keďže klientom pobyty pri mori veľmi chýbajú, naďalej podľa neustále aktualizovanej bezpečnostnej situácie ponúkame a predávame dovolenky v tých bezpečných prímorských destináciách, v ktorých máme garanciu, že sú dodržiavané najprísnejšie hygienické a bezpečnostné opatrenia, pričom sme presvedčení, že morský vzduch a morská voda s vysokým obsahom soli a jódu je najlepšia dezinfekcia pre telo i dušu!

Tak ako všetkým našim klientom, aj Vám čitateľom želáme leto strávené čo najviac podľa Vašich predstáv a ostávajúce v zdraví.

Zuzana Porubánová

Nohejbalový turnaj

Pozvánka

Organizátori nohejbalového podujatia vás pozývajú na:

1. ročník stankovského letného nohejbalového turnaja

Po minuloročnom úspešnom nultom ročníku pokračujeme tento rok oficiálne 1. ročníkom tohto turnaja. Prihlásiť sa môže ktokoľvek, kto sa v Stankovciach narodil alebo tu má momentálne trvalé bydlisko.

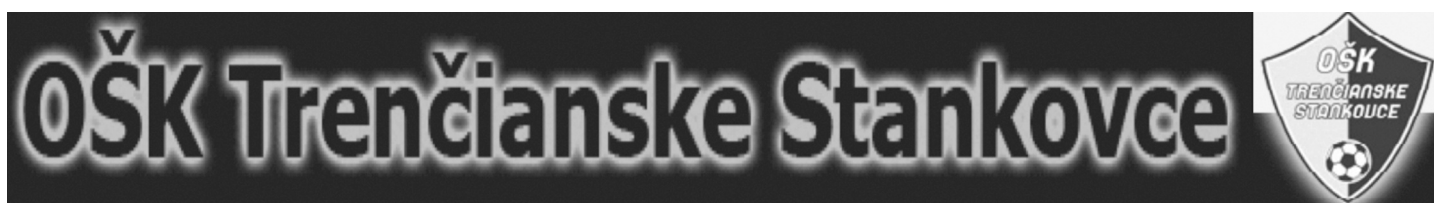
Termín: 15. 8. 2020 o 8.30 hod.

Systém: 3 hráči v tíme.

Miesto: OC v Rozvadzoch – umelý povrch.

Prihlasovanie na čísla: 0904 928 589.

Registrácia: do 31. 7. 2020.

Obecný športový klub Trenčianske Stankovce

Hľadá chlapcov, budúcich futbalistov do svojich radov.

Ročníky 2004, 2005 – hláste sa na č. t. +421 908 142515 (p. Zabadal).

Ročníky 2006, 2007, 2008, 2009 – hláste sa na č. t. +421 908 725021 (p. Pevný).

Ročníky 2010, 2011, 2012, 2013 – hláste sa na č. t. + 421 910 394601 (p. Balaj).

Tréningový proces už prebieha.

Zapojiť sa do neho možno okamžite.

Chlapcom poskytneme maximálnu starostlivosť v kvalitnom futbalovom prostredí.

Futbal je pre nás všetkým! Príďte medzi nás!!!

U nás bez poplatkov od rodičov!!!

KAMPET na ceste zo Škótska

Na potulkách svetom

V pondelok večer máme doma takú menšiu akciu. Volá sa to, že „príd'te na kávu“. V realite to vyzerá tak, že fľaška Ginu a fľaška Jacka Danielsa padá. Taktiež padne téma, že treba ísť na Slovensko. Viete, poznáte tie nápady, keď sa čo-to popije. Nikto tomu neverí, ale všetci sme hrdinovia, že jasné, ide sa. Akcia sa skončila a ja len čakám ráno na budík do práce. O 4.30 hod. v utorok ráno som už nastúpený v práci. Hovorím si: „Dnes to vidím na presne 6 hodín 15 minút, veď idem na Slovensko!“

O 10.00 hod. mi píše kamarát: „Tak čo, berieš tých mojich rodičov na to Slovensko?“

A smeje sa, lebo neverí, keďže sme včera popili a boli hrdinovia (prvý nápad bol, že ideme v stredu ráno o piatej).

Hovorím mu: „Tomáš, počúvaj, a rodičia by nemohli vyraziť už dnes okolo šiestej večer?“

Hovorí: „Veď oni môžu hneď, len aby už boli doma.“ Ale stále neverí, že ideme...

A tak mu poviem: „Tomáš, nachystaj ich na šiestu večer, ja prídem z roboty, pohľadám trajekt, vybavím poistku, nahodím strešný box a môžeme vyraziť.“

Spokojný hovorí: „V poriadku, budú nachystaní.“

O 12.00 hod. už som z práce doma... Rýchlo najesť, trajekt, poistka, pobaliť sa, po pol roku naštartovať „Pinina“, skúsiť či vôbec funguje... Bateria mŕtva, ale hovorím si, že to nevádi, to sa po ceste dobije... (tak aj bolo) a na ostatok si hovorím: „Nooo, brzdy trochu hrdzavé, ale to tiež sa spraví brzdéním.“ Aj tak bolo. Nahodiť strešný box, zbalit veci do „Pinina“, hlavne štarovací káble. To tak pre istotu...

O pol šiestej prichádzam k Tomášovi, všetci nachystaní, nakladáme kufre a balíme veci do auta, pripájame na šťastnú cestu a Tomáš praje rodičom, aby to so mnou zvládli. Dávame posledné fotky, rodina sa lúči, všetkých trochu naháňam, nasadáme, trúbime a ide sa.

8 hodín cesty, smer Edinburgh - Dover (anglický prístav).

20. júna – Dover, Spojené kráľovstvo

Prichádzame o 3.30 hod. ráno, trajekt máme na 5.05 hod, takže ideál.

Takto je to na trajekte... Čo vám poviem, žiadne zápchy, nikde nikoho, 99% kamióny a možno 20 áut. Veľká Británia je pre veľa občanov iných krajín tak trochu nebezpečnou krajinou, hlavne aj pre nás Slovákov. Pri prí-

chode pri trajekt sme si našťudovali, že budeme musieť mať rúško celú dobu na sebe. Prichádzame k francúzskej kontrole. Rúško tu nemá nikto, iba my. Teta policajtká bez rúška, bez rukavíc berie odo mňa pasy a s úsmevom mi hovorí: „Užívajte dovolenku.“

Prichádzame na check-in, znova žiadne PPE, dostávame lístok na trajekt, ideme smer dráha 208. Dostávame sa medzi 20 áut, ktoré čakajú na trajekt, vedľa asi 1500 kamiónov čakajúcich na to, aby sa dostali do Európy. Samozrejme, rúško nemá nikto. My tvoríme tú zábavnú výnimku, naozaj sa na nás pozerajú celkom s humorom.

Na trajekt nastupujeme a tešíme sa, že zapšíme aspoň na 1,5 hodiny. Na trajekte rúško nosí tak 10% ľudí. Nikto si z toho nič nerobí a ani personál to nejako extra nedodržia. Tak či onak, my koronu nechceme a ideme spať...

21. júna – Európa, pevninská časť

Z trajektu vystupujeme vo francúzskom Calais. Žiadny teplomer, žiadna hliadka, nikto nič okolo korony nechce. Prechádzame belgické, nemecké, české a slovenské hranice....

Po 34 hodinách prichádzame do Popradu, odkiaľ Tomášovi rodičia pochádzajú. Je ešte noc, a tak vyberáme veci z auta a padáme do postele. Budík zvoní už po 2 hodinách spánku, je ráno a my potrebujeme testy, veď sme prišli z Anglicka.

Voláme na čísla z internetu, tak sme sa dočítali na stránkach ministerstva. Každá slečna, či doktorka nám hovorí niečo iné. Ale máme sa hlásiť v Poprade pred nemocnicou, zaplatiť 70 € na osobu za test a po zaplatení sa nechať otestovať.

Prichádzame a rúška tu sú skôr náhoda ako povinnosť, doktori takisto. Doktorka berie od nás peniaze bez rukavíc, tak isto nám aj podáva papier o zaplatení. 2-metrový odstup by ste tu hľadali len ťažko.

Dostávame pokyn zaparkovať auto a ísť do radu ku kontajneru, kde robia testy. V rade stojí asi 15 ľudí, z toho polovica je tmavšej pleti bez rúšok a bez potreby sa nejako chrániť alebo dodržiavať odstup (v Škótsku síce rúška nemáme, ale odstupy sa vcelku dodržiavajú). Takže nám to prišlo celkom ako paródia.

Doktorkám, ktoré majú službu, ani len ne- napadne ľudom povedať, aby dodržiavali odstup a mali rúška, len tam behajú okolo všetkých, čo sa idú testovať.

Prichádzam na rad, vypisujem papiere, slečny v skafandroch mi hovoria, aby som si dal rúško dole, jeden výter z hrdla a druhý z nosnej dutiny. Naozaj, hlavne ten z nosa je nepríjemný. Pichnú vám tam tyčinku tak hlboko, že hneď som začal „plakať“. A to neplačiem ani vtedy, keď príde výplata.

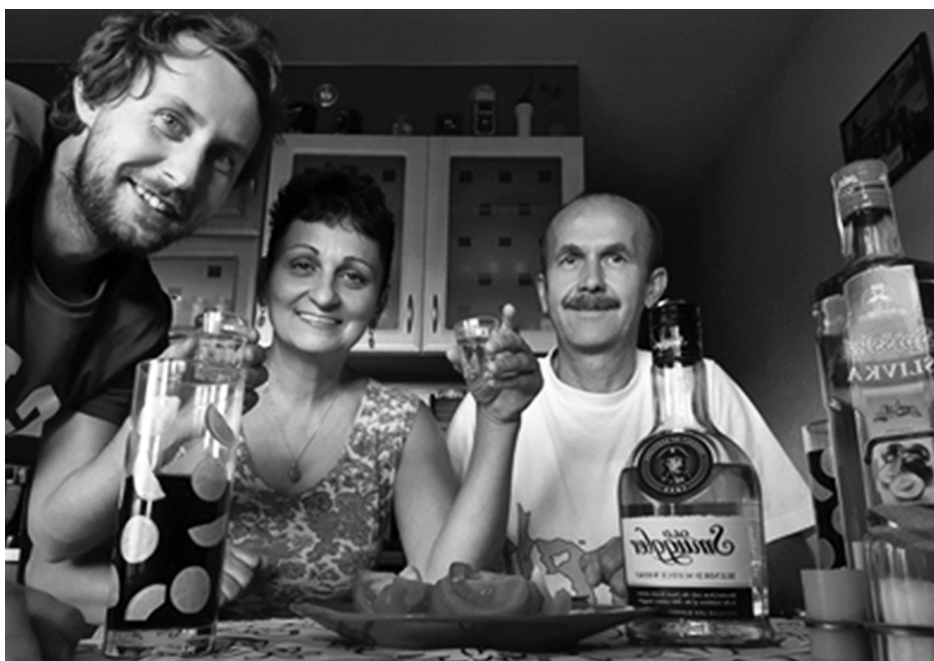
Otestovaní sme, dostávame pokyny. Vraj teda do 48 hodín dostaneme výsledky, a že máme zostať v domácej karanténe. Takže o tento deň máme postarané, ideme „karanténovať“.

22. - 24. júna – Poprad, Slovensko

Tak, a čo teraz? Karanténa začala a byť len doma, to neznačí nič dobrého. Pre istotu sa odvážim. 78 kíl, to neznie zle. Denná rutina začína ráno, pohárik na dezinfekciu vnútra, raňajky a už to pokračuje jedením a pitím až do večera.

Medzitým poobedňajšia siesta, veď sme unavení, no a večer začína filmovým kinom. Samozrejme, niečo vypijeme, veď bacila treba vypáliť. Inak vám poviem, že to nie je nič, čo treba zažívať pravidelne. Nuda, nuda, nuda, spánok. Ale aspoň sme tu ako jedna rodina a vieme sa zasmiať, pretože si to neviem predstaviť s niekým, kto sa nemá rád.

Už nech sa to skončí a ja môžem vyletieť a navštíviť aj ten môj Trenčín. Držte palce, teším sa!

25. júna – Kežmarok, Slovensko

Včera ráno volá neznáme číslo. Mám v tom chaos. Dve SIM karty v telefóne a ešte som aj lenivý si pridávať všetkých a písať k tomu mená. „Áno, prosím, Piršiel??“

„Dobrý deň, pán Piršiel, tak vám volám ohľadom tých testov. Viem, že ste v Poprade, nedalo by sa vám prísť do Kežmarku?“

V sekunde premýšľam, kde je Kežmarok, zdá sa mi, že niekde na východ od Trenčína (to je tak, keď už aj na to Slovensko zabúdate) a hovorím tete: „Jasně, prídem.“ Objednáva ma na 12.40 hod.

Hovorím: „Super, ďakujem. Moment, slečna, prosím vás, ale my sme tu 3 kusy! A treba objednať aj ich?“

„Jo, no, viete, ale oni to tak rýchlo nepotrebujú. Ste hovorili, že oni sú z Popradu, a že len vy sa ponáhľate.“

„Jasně, ponáhľam sa, ale idú sa testovať so mnou. Takže ich tam dopíšte ku mne, nech sme pokope!“

Teta alebo slečna teda prívola a dáva nás spolu na testovanie. Paráda, opäť ďakujem a položím. Nemôžeme sa dočkať. Predsa len, stále doma v byte, to nie je nič, čo by aktívny človek potreboval.

O 12.30 hod. prichádzame do Kežmarku. Ešte predtým mierny problém, hold, baterka je už asi chudátko stará, a tak sme si museli pomôcť káblami od suseda: „Ďakujem, sused z Popradu!“

Takže prichádzame do Kežmarku, nemocnica hneď vľavo. Idem dovnútra, čakajú tam milé dve slečny. Najskôr nejaké otázky, kto som, čo som, odkiaľ som. Síce si myslím, že to mala v počítači, ale no neporozprávať sa, keď vidíš slečnu v skafandri. Fotí si moju polorozpadnutú EU kartičku a pýta sa ma: „Tak, vy, ste teda z toho Španielska, hej?“

Hovorím: „Nie, nie, ja som zo Škótska.“

Slečna sa pozrie na mňa a hovorí: „Tak píšem skratku SCO.“ Neviem, ako jej to napadlo.

Hovorím: „Nie, nie, píšete radšej UK, to budú mať ľahšie tí, ktorí to budú po vás opravovať.“ A smeje sa.

Druhá doktorka mi hovorí, nech si sadnem, zakašlem, dole rúško a otvorím ústa. Pociť na nezapltenie, ale ja už viem, že do nosa to bude aj tak najhoršie. Hovorí, že bude jemná, a že keď bude bolieť, nech poviem.

Pichá mi tyčinku do nosa, fuj, asi 10 cm a hovorím: „Dooooost!“ Vážne, poštekli vás na druhej strane hlavy. Vzorky odobraté a lúčime sa.

Počkať, toto nie je koniec...

O piatej večer zvoní zasa neznáme číslo, ale iné ako ráno. Slečna doktorka z nemocnice volá. Hovorím si, buď som sa jej zapáčil a má pre mňa už výsledky, alebo to zle urobili a musím znova čakať... Ospravedlňuje sa a hovorí, že tie fotky mojej kartičky jej nejdu nahráť z telefónu do počítača, či by som jej to nemohol poslať oskenované na mail. Smejem sa a odpovedám kladne. Myslím si, že si to aj ona mohla poslať na mail.

Mimochodom, druhé testy sa neplatia, hradí ich štát....

27. júna – Trenčín, Slovensko

Negatívny. A negatívny. To je to, čo som včera 26. júna čakal, a veru to aj prišlo. Prišlo to síce neskôr, ale lepšie ako nič. Nasledoval rýchly presun domov, do Trenčína. Konečne sa môžem po tom našom Slovensku pohybovať ako normálny zdravý človek.

Mimochodom, ďakujem rodinke Kupčových, že ma na týždeň ubytovali a starali sa o mňa ako o vlastného. Takže po 8 dňoch sa skončila moja púť zo Škótska na Slovensko. Nie je to ľahké, ale vidíte, dá sa to zvládnuť, len treba vydržať.

Takže vitaj, Slovensko! Má niekto nejaké plány? Nápady? Som otvorený všetkým príbehom a možnostiam.

Peter Piršiel

Malostankovská kronika – rok 1945 (2. časť)

Koniec vojny - 75 rokov

Pokračujeme v odpise z Malostankovskej kroniky, v ktorej učiteľ Štefan Štukovský opísal posledné dni vojny v Malých Stankovciach. Ponúkame druhú časť jeho zápiskov:

U murárskeho majstra Zlatoša bola uskladnená múka – dva vagóny. Blížil sa front, a tak 4. - 5. apríla sa múka rýchlo rozchytila. Ľudia brali, koľko len kto vládol odnieť. Bolo obdivuhodné, že chlap, ktorý ťažko niesol svoje nohy, zrazu niesol ťažké vrece múky. Niektorí sa poriadne zásobili, a ako sa vpravilo, i sám miestny krčmár si masťnú časť z nej uskladnil. Toto nám pripomínalo rabovanie z čias po prvej svetovej vojne. Aj v dobe ťažkých čias ľud svoju pravú vôľu a prijateľné požiadavky primitívneho pudu obohacovania, najmä bez práce a peňazí, náležite prejavil. Dobré, že táto vina nebola. Iba veľmi málo jednotlivcov – zväčša chudobných, sa tejto „akcie“ nezúčastnilo.

Posledné dni pred blížiacim sa bojom dali znať pravú tvár tejto vojny. Ustupujúci Nemci ničili všetko. Trať Topolčany – Trenčín dôkladne zničili, pražce vytrhali, koľajnice pokrivil, mosty a mostíky vyhodili. Zničujúci bol pohľad na ničenie továrenských objektov v Trenčianskych Biskupiciach. Z Trenčína tiež odvážali, čo sa len dalo odvieť. Letisko zorali, hangáre zničili. I malé bezvýznamné mostíky pripravili na podmínovanie. V Trenčianskej Turnej zničili most cez potok. V Sedličnej i vo Veľkých Stankovciach bolo podmínovanie mostov prekazené odbojovou skupinou. Už i poslední „zadubenci“ videli, že Nemci to prehrávajú na celej čiare a ustupujú. Útoky ruských lietadiel na ustupujúce nemecké kolóny sme videli zo záhumnia.

Nemecké jednotky sa prechodne zdržiavali na našom území – vo Veľkých Stankovciach a v Rozvadoch – až do samého príchodu oslobodeneckých vojsk. Bolo treba pripravovať domáce obyvateľstvo na prelety spojeneckých vojsk. Príprava sa diala potichu, od ucha k uchu. Propagačné tvrdenia o „žido-bolševickej bande“ boli príkro odsudzované. Poukazovalo sa na tradičnú, hlbokú ruskú dušu, ktorá i v sovietskom

zriadení má svoj typický charakter. Sovietski osloboditelia prichádzajú ako naši osloboditelia i pomstítelia. Naš pomer k nim bude bratský. Vystríhalo sa obyvateľstvo pred podávaním liehových nápojov bojujúcim vojakom, pred nesvedomitým udavačstvom. Musíme pomáhať oslobodeneckým vojskám, aby sa bojisko i front čím skôr vzdialil. Asi v takomto duchu sa psychologická príprava tunajšieho hnutia odporu diala medzi obyvateľstvom. Letáky a správy sa rozširovali rýchlo a masovo.

Telefónne i elektrické vedenie bolo prerušené. Napätie vrcholilo. Hučiace vozy, vozidlá, dobytok i zvieratá tichli. Tu ostala jednotka s 250 Nemcami. Ubytovateli boli v majeri v Rozvadoch. Všetdný život zastal. Nevedelo sa veľmi, či je ráno alebo poľudnie. Ženy nevarili. Len tak podvedome, ten alebo onen niečo zjedol. Kryty boli dávno vykopené. Nedočkavosť, neistota i zvedavosť vlievali sa do srdca ľudí. Vedeli sme, že tiahnu k nám dva prúdy vojsk. Jeden bol už 7. apríla 1945 v Beckove, druhý tiahol deň predtým z Bánoviec k Mníchovej Lehote a na Trenčianske Teplice. Toto vedeli však len zasvätení. Ostatné obyvateľstvo čakalo v značnej neistote. Každý si podľa svojho predstavoval, že ruské vojská prídu v nádhernej paráde a bolo to inak.

Deň 8. apríla 1945 bol pekný. Z rána tu ešte bolo nemecké vojsko. Deň predtým sa zaistilo osem maďarských vojakov a jeden nemecký, títo sa dobrovoľne vzdali, že nebudú bojovať, aby sme ich odovzdali po príchode oslobodeneckým vojskám. Nemecké vojsko, v počte 250 mužov, bolo vyzvané odísť, aby sa predišlo zbytočnej prestrelke a krviprelievaniu. V predpoludňajších hodinách sa rozhodlo. Bolo asi okolo 13:00 hod. a videli sme neslávny ústup

týchto vojakov smerom od Notárskeho úradu, krížom cez polia k Veľkým Bierovciam a k Trenčínu. Tešili sme sa, lebo to bol už hmatateľný dôkaz pravdy blížiaceho sa oslobodenia. Veliteľ – kapitán sedel na koni, ostatní vojaci prískokmi bežali cez zelenajúce sa obilie – oziminu, pripravení hodiť sa k zemi, keby sa ozval výstrel. Jedno delo odhodili, len aby ľahšie mohli bežať.

Potom už nastali iné chvíle. Čakalo sa, odiaľ prídu prví spojeneckí vojaci. Popoludní sme už dostali správu, že sú v Selci Rumuni. Čoskoro sme však zbadali od Betlehema vojsko, a to boli Rusi.

Asi okolo 16.15 hod. vtiahli do našej obce, lepšie povedané cez našu obec, prví vojaci, celá jednotka – boli to Rusi.

Popoludní, keď odišli Nemci, vyvesili sme zástavy na znak srdečného privítania oslobodeneckých vojakov. To bol tiež znak, že naša obec

je čistá a môžu nerušene vziať pochodujuce ruské vojská.

Na vozoch, kanónoch, hnali sa vojaci, aby zaujali palebné postavenie tam, kde pred niekoľkými hodinami boli ešte Nemci. Neboli to vojaci v prepýchových uniformách, ale chabo živí, bojom rozohriati a ufúľaní osloboditelia, prebýjajúci sa ohňom. Víťali sme ich ako bratov, priateľov a osloboditeľov.

Od dôb Rákoczyho vojen nezažila naša obec front a teraz tu bol. Najťažšie len prvé jednotky prišli, potom išla kolóna za kolónou na Krivosúd – Bodovku. V noci bol ruch. Vojská prichádzali i usádzali sa, aby na úsvite išli ďalej, do boja za slobodu a koniec vojny.

Na 9. apríla 1945 už tu mali jednotky svoje pravé postavenie. Boli to sovietske vojská, zväčša mladí chlapci, ktorí sa vzájomne

nenúťene chovali. Na tunajšej evanjelickej zvonici zriadili pozorovateľňu (delostreleckú). Ešte v ten deň bolo potrebné poslať chlapcov na prácu do Bodovky, aby sa zriadil pontónový most, lebo vojská nemohli prechádzať na druhú stranu Váhu. Bola to ťažká práca.

Časť Nemcov sa zachytila v Chocholnej, v Drietome a za Váhom. Sovietske jednotky vysadili popri hradskej Trenčianska Turná – Krivosúd-Bodovka jedle, aby sa kryla preprava kolón, ale Nemci z druhej strany Váhu ostreľovali kolóny a obec, v ktorých cítili, že sa držia vojská. Sovietske jednotky hneď odpovedali a umlčovali ich. Hvízdajúce granáty nad hlavami nás často hnali do pivníc a úkrytov. Obec bola jedno veľké mravenisko, hemžiacie sa vojakmi, zbraňami, vozmi a zvieratami.

Zapísal učiteľ Štefan Štukovský

Na robotách cez vojnu

Z archívov

V kronikách zo Sedličnej a Malých Stankoviec sme sa zamerali na prácu našich občanov počas vojny, či už v Nemeckej ríši alebo doma, na Slovensku. Tiež, ako mali prácu ohodnotenú. Kronikári tej doby zaznamenali toto.

V roku 1940 kronikár Rudolf Beňovič zo Sedličnej zapísal: „Zima bola veľmi dlhá a krutá. Silné mrazy a veľa snehu. Vymrzli oziminy a niektoré ovocné stromy. Cesta do Turnej bola často tak zaviata, že ľudia lopatami si razili cestu a len tak bol spravený priechod pre vozy. Preto sa s jarnými prácami začalo oveľa neskôr. Ale ľudia sa pustili s chuťou do práce a gazdovia skončili práce včas a k spokojnosti. Síce sa javil nedostatok pracovných síl, lebo veľa mužov a žien, ktorí nenachádzali dostatok obživy doma, odchádzali za prácou do Nemecka.“ Podobne to zaznamenal aj kronikár Malých

Stankoviec učiteľ Štefan Štukovský.

V roku 1941 kronikár Jozef Staník pokračoval: „Zima bola podobne dlhá a tuhá ako tá predchádzajúca. Do Nemecka odišlo z obce za prácou niekoľko rodín. U nás bola mzda poľnohospodárskych robotníkov taká, že muži zarobili za deň 18 KS (Korún slovenských – vtedajšia mena) a ženy 13 KS, ale v Nemecku bola mzda ďaleko vyššia.“ V Malých Stankovciach to bolo obdobie.

Slovenská národná banka zamieňala RM (ríšske marky) za KS bežne v kurze 1 : 10, čo bolo neúmerné skutočnej hodnote a nadhod-

notené zo strany Nemecka. Naši robotníci tam odchádzali preto, lebo tam zarobili oveľa viac ako doma.

Kronikár pán Jozef Staník neskôr v roku 1942 zapísal: „Mzdy postupne stúpali a koncom roku muži zarábali 27,50 KS a ženy 20 KS za deň.“

Mzda stúpala nadalej. Muži zarábali na konci roku 1943 už 30 KS a ženy 25 KS. Ako vpísal do kroniky pán Staník: „Do Nemecka v tomto roku odišlo pracovať už menej občanov, lebo mnohí pracovali na regulácii Váhu, kde zarábali 150 KS za deň.“

Štefan Šmatlák

Čína a sociálne siete

Môj názor

Technológie a inovácie sú v dnešnej dobe hnacou silou pokroku dnešnej spoločnosti. Každý deň na svete prebieha množstvo výskumov v snahe získať čo najpresnejšie informácie a modely správania a návykov bežného obyvateľstva. Každý jeden z nás za sebou nevedomky zanecháva digitálne stopy, ktoré sú neskôr podrobované analýzám a sú využívané na rôzne účely. Sú to predovšetkým marketingové účely, ktoré sa neskôr pretavia do podoby presne cielených reklám, alebo napríklad do tvorby zaujímavých aplikácií, ktoré môžu byť buď užitočné, zábavné alebo aj úplne zbytočné.

Rád by som sa podelil o moje skúsenosti s používaním mobilných zariadení a mobilných aplikácií v Číne. V Číne žijem už 4 roky a sú 3 oblasti, ktoré ma každý deň neprestávajú fascinovať. Sú to rozvoj infraštruktúry (predovšetkým moderných železničných tratí pre rýchlovlaky), masívna regionálna výstavba za neuveriteľné krátke termíny a používanie mobilných technológií. Prvým dvom sa moc nerozumiem, teda vôbec, ale telefóny sú mi bližšie a takmer každý z nás ich dokáže používať. Ak by som mal vyjadriť svoj dojem z používania telefónu v Číne, bol by vyjadrený vetou: „Baví ma to.“ Je to ako slogan z predstavovania novej vlajkovej lode mobilného telefónu, kde sú všetci vysmíati a spokojní a kde všetko dokonale funguje. Presne tak sa cítim, keď popri bežnej komunikácii si čokoľvek kúpim naskenovaním QR kódu, použijem telefón ako lístok na metro, môžem platiť účty za energie, kúpiť si lístok na rôzne kultúrne podujatia, dobíjať dopravné karty kamarátom cez NFC, presúvať peniaze a úhrady v sekunde. Služby ako nakupovanie a spoľahlivé mapy sú samozrejmosťou. Čo je však najdôležitejšie, je to užívateľsky jednoduché a hlavne funguje to.

Väčšinu služieb zastrešujú dve aplikácie. Alipay a Wechat. Tieto sú si veľmi podobné, s tým rozdielom, že Wechat slúži aj ako nástroj na komunikáciu a používajú ho takmer všetci. Niečo ako u nás Messenger alebo WhatsApp. Veľkú váhu tu majú skupinové chaty, Číňania majú vytvorenú skupinu takmer na čokoľvek, milujú komunikovať a zdieľať svoje názory. Často používajú vtipné nálepky, posielajú hlasové správy alebo pri špeciálnych príležitostiach červené obálky s určitým množstvom peňazí. Tie dostane ten, ktorý prvý zareaguje a ťukne na obálku, alebo suma môže byť rozdelená buď rovnomerne alebo náhodne medzi určitý počet ľudí. Ľudia vidia, kto koľko dostal a následne si navzájom zo seba ťahujú. Skupiny sa využívajú aj na komerčné účely, kde môžete ponúkať svoje produkty alebo služby. Okrem toho má Wechat integrovanú sociálnu sieť s názvom „Moments“. Je to jednoduchá aplikácia na spôsob Facebooku, kde človek prihodí príspevok, obrázok alebo video a ľudia môžu pridávať komentáre. Ďalšou súčasťou Wechatu sú „Ľudia v okolí“, čo je niečo ako „zoznamka“ a na základe vybraných údajov vám vyhledá ľudí, ktorí ju majú spustenú a majú záujem sa zoznámiť

alebo komunikovať. Veľmi dôležitou súčasťou Wechatu je peňaženka, kde si môžete buď dobíť kredit a používať platby offline alebo je konto prepojené priamo s vaším bankovým účtom a platby sa sťahujú z neho. Je možné dobíjať si paušály alebo programy na telefón, platiť za energie, verejné služby, kupovať lístky na vlak alebo letenky, ubytovanie, uzatvárať poistenie, odomknúť zdieľaný bicykel, kolo-bežku alebo skúter, zavolať „Uber“, vyhľadať doktora, propagovať svoje služby, kupovať veci z druhej ruky a pod. Je to naozaj univerzálny nástroj, naviac veľmi prehľadný a plynulo fungujúci. Konkurenčnou aplikáciou je Alipay, ktorý má podobné funkcie ako Wechat, ale chýba mu platforma na prehľadnú komunikáciu.

Veľmi pohodlné je platenie QR kódmi, ktoré sú takmer všade. Číňania akoby preskočili jednu generáciu v evolúcii platobného styku, vynechali platobné karty a z hotovosti prešli rovno na platenie pomocou mobilných zariadení. V dnešnej dobe je nosenie hotovosti dávno minulosťou a takmer všetci platia naskenovaním QR kódu, priložením NFC zariadenia alebo najnovšie stačí naskenovanie tváre. Ekosystém je dokonale prepojený, aby slúžil ku spokojnosti všetkým stranám, zákazníkovi, predajcovi a centrálnej vláde. Zákazník zaplatí bez toho, aby si vytiahol ruky z vrecka, predajca zarobí a vláda je spokojná, že monitoruje občana.

Bežné sociálne siete, aké poznáme na Západe, v Číne väčšinou nefungujú. Ak si chcete spustiť služby od Googlu alebo Facebooku, je to možné jedine pomocou VPN alebo rôznych tunelov. Technologické a softvérové firmy majú v tomto výnimky z dôvodu vývoju a testovania. Takže bežní ľudia používajú namiesto vyhľadávania Google službu Baidu, nemajú Google mapy ale Baidu mapy, nemajú Youtube ale Youku, namiesto Spotify používajú viacero iných hudobných služieb ako QQ music, Xiami, alebo Kugou a samozrejme hit dnešných dní Tik Tok. Väčšina týchto služieb je v širokej miere zadarmo, ale môžu mať aj prémiové možnosti za poplatok.

V súvislosti s používaním mobilných zariadení je dôležitá otázka súkromia a bezpečnosti.

Luboš Cingálek

Moje najkrajšie prázdniny

Prázdninové časy

Moja babka sama vychovala 5 detí. Bola to chudobná, jednoduchá žena so sivými vlasmi, nízka, vždy so zapleteným copom vlasov. Často nám rozprávala, ako po jej poslednom pôrode, keď porodila dvojičky chlapcov, prišla bohatá rodina k nej a spýtala sa, či si môžu kúpiť jedno jej dieťa. Vždy, keď nám to rozprávala, plakala. Ako vtedy premýšľala, či dokáže prežiť sama s piatimi deťmi a bez peňazí. Dieťa nepredala. Práve ona nám, svojim vnúčatám, vstepovala, že dieťa je najväčší dar v živote. Žiadne peniaze, žiadna moc.

Moje najkrajšie prázdniny boli práve u nej. V jej malom domčeku, na myjavských kopaniciach. Bez vody, bez elektriky, bez plynu. Domček mal dve izby, kuchyňu a spálňu. Každé letné prázdniny sme sa u nej stretli všetky jej vnúčatá. Na týždeň. Babka už bola 70-ročná dôchodkyňa. Začala zabúdať, starnúť. Nevie, či ona dohliadala na nás, alebo my na ňu. Ja som bola najmladšie vnúča, moja sestra najstaršie. Rozdiel medzi mnou a sestrou je 8 rokov.

Nikdy nezabudnem, ako sme denne chodili na nákup do obchodu. Keďže babka bývala na lazoch, najbližší obchod bol vzdialený pol hodiny cesty pešo. Bicykle sme nemali, ani skateboardy, ani korčule. Nechodil ani autobus. Všade okolo nás len polia a lúky. Babka nám dala peniaze na nákup a nikdy nezabudla povedať, nech si za drobné kúpime nejakú sladkosť. Všetko sme nakúpili, aj sladkosti, ktoré sme po ceste všetky zjedli. Po príchode k babke domov sme jej povedali, že na sladkosti nám

nezostalo. Babka nám uverila. Chúd'a, zabúdanie sa v tých dňoch už stupňovalo. A tak nám dala ďalšie drobné, nech si teda ideme kúpiť tie sladkosti. Keď nám už babka asi piatykrát za deň dávala drobné na sladkosti a nás už boleli nohy, rozhodli sme sa, že sladkosti na dnes stačilo, už ju šiestykrát nebudeme klamať.

Každý deň nám babka piekla jablkový koláč so škoricou. Napiekla aj 5 plechov. Mali sme to aj na obed, aj na večeru. Kol'kokrát sa stalo, že plechy so surovým cestom mala babka položené na zemi a my sme do nich omylom skočili so zablatenými topánkami. Potom sme rýchlo vyberali nenápadne blato a kamienky z plechu. Nie raz nám babka kázala umyť plot, ktorý mala len z pletiva. Keď bol plot skoro umytý, celý padol na zem. Rýchlo ho najstarší z nás pribíjali naspäť do trávy.

Babka mala pre nás šiestich len dve posteľe. Spali sme po dvoch, dvaja spali na jednom matraci na zemi. To bolo chichúňanie každý večer.

Babka spala v kuchyni na sedačke, my šiesti v spálni. Každú noc jeden z nás vybehol oknom von, prebehol okolo domčeka, zaklopal babke na vchodové dvere, ktoré viedli do kuchyne a rýchlo sa vrátil do spálne. Povieť Vám, to bol pre mňa „bobrík odvahy“. Ja, škôlkarka, sama v noci, behať po vonku. Až keď sme sa všetci šiesti vystriedali v zaklopaní na vchodové dvere, až potom sme zaspali.

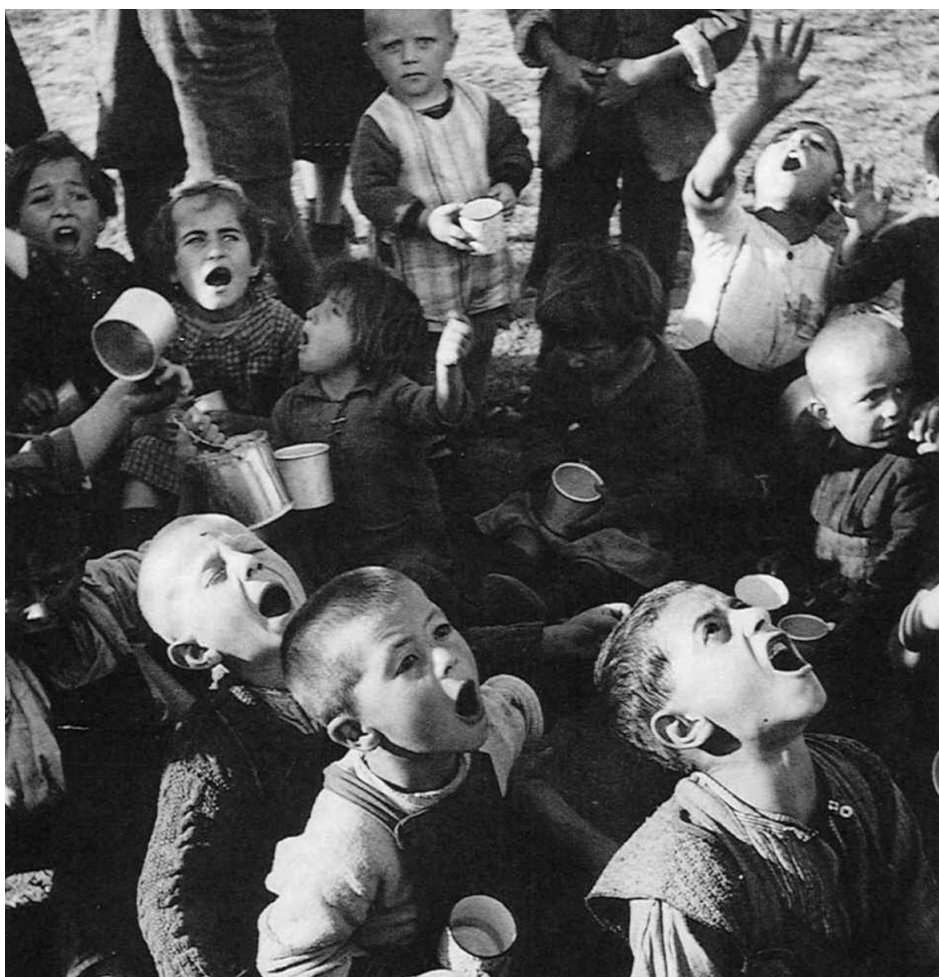
Keď sa babkino zabúdanie zhoršovalo, zobral si ju domov práve ten syn, ktorého chceli kúpiť bohatí ľudia, keď sa narodil. Na jej pohrebe som babku odprosila za všetky huncútstva, ktoré sme jej na prázdninách u nej vyviedli. Som si istá, že o mnohých vedela. Ale chcela, aby sme si prázdniny u nej vychutnali. Boli to najlepšie prázdniny v mojom živote. Babka nás naučila, aby sme si vážili všetko, čo máme. Aby sme sa vedeli v živote uskromniť, aby sme vedeli pomôcť tomu, kto to potrebuje.

Alžbeta Jurigová

Detský život cez vojnu a po nej

Spomienky

Spomienky zo svojho detstva nám pre toto číslo novín opísal RSDr. Ján Pevný z Veľkých Stankoviec: Vážení čitateľa Hlasu, chcem sa s vami podeliť o svoje spomienky na to, ako sme pred 70-timi rokmi chodili do školy, ako sa učili, ako sme žili. I keď viem, že ľudská pamäť je nespoľahlivá, pamätáme si, na čo by sme najradšej zabudli a zabúdame, čo by sme si chceli pamätať. I tak sa pokúsim napísať, ako moja generácia, ktorá patrí medzi vojnové deti narodené v roku 1941, prežívala koniec vojny. Aj keď som mal iba 4 roky, bol to veľmi silný zážitok, keď nemeckí vojaci utekali po našom dvore pred vojakmi Červenej armády. Veľmi sme sa báli, rodičia nám hovorili, že Nemci berú deti na prevýchovu do Nemecka.

Keďže tamojšia škola nemala jednu centrálnu budovu, tak 2 triedy boli v terajšej krčme Pod orechom, 3 triedy v starom kultúrnom dome, 2 v tanečnej sále a 1 v terajšej predajni bicyklov. Jedna trieda bola v Malých Stankovciach v bývalej evanjelickej škole, 2 triedy boli v Sedličnej v bývalom kultúrnom dome, 1 trieda bola v bývalej krčme na Brodsku. Najzložitejšie bolo chodenie do Sedličnej. Naša pravidelná cesta viedla z Veľkých Stankoviec z horného konca dolu dedinou k miestu, kde je požiarna zbrojnica. Tam doprava na cestu, ktorú sme volali „Jančech cesta“. Hore ňou do poľa k starej zvonici nad evanjelickým kostolom, dolu cez potok do dvora a medzierkou medzi humnami ku krížu, pri terajšej firme Feroplech a po ceste do školy. Keď bolo sucho, bolo to v poriadku,

ale keď pršalo alebo snežilo, prišli sme do školy po kolená zablatení a mokří. V škole sa vtedy neprezúvalo, tak sme celý deň sedeli v lavici mokří. V triede bola jedna liatinová pec a tam sme sa zohrievali. Zo školy domov sme prichádzali zväčša po tme. Na hornom konci vtedy nebola električka, tak som sa učil pri petrolejovej lampe. Do školy sme začali chodiť 1. septembra 1947, do katolíckej školy, ktorá stála tam, kde je dnes rodinný dom Jána Husára. Oproti býva jeho brat Ľuboš Husár. Po povodni nezostalo zo školy nič. Učila nás múdra a láskavá pani učiteľka Sirotná. Pred začiatkom vyučovania sme sa modlili Otčenáš. Jeden deň doniesla do školy pre chudobných žiakov balíčky z UNRRA. Dobrodružné bolo učenie na Brodsku. Bola to bývalá krčma predelená na polovicu. V jednej

časti bola učebňa a v druhej bol byt. Bývala v ňom rodina Jána Chudého, ktorého volali Goňo. Zaujímavé to bolo, keď pálił repák. To nás pani učiteľka poslala domov, lebo v triede bol taký smrad, ako keď teraz družstevníci cez dedinu vezú siláž. Mali sme aj kabinet s pomôckami, ale zväčša tam sedávali sliepky pani Kratochvílovej. Z prednej strany bol zasklený a z druhej strany otvorený. Keď niektorý žiak neposlúchal, tak ho pani učiteľka poslala k potoku, aby si išiel odrezať palicu, prehla ho cez lavicu a dostal bitku.

Keď sme chodili zo školy, tak nás obchádzali autá plné vojakov. Išli do inoveckých hôr chytať Banderovcov. To boli vojaci, ktorí prebehli k Nemcom a chceli sa prebojovať na západ a veľil im Bandera. Po ceste kradli, vraždili a zapalovali usadlosti. Rodičia nám zakázali chodiť do poľa.

V časoch mojej mladosti väčšina starších ľudí chodila v krojoch. Na ich uštie potrebovali plátno. Preto pestovali konope siate. O marihuane vtedy nebolo počuť. Viazanice konope namáčali v močidlách. Boli to jamy s priemerom 3 - 4 metre a hlboké 1 meter, do ktorých sa napustila voda z potoka 30 - 40 centimetrov. To bol raj žiab. K tejto činnosti naši predkovia zložili pesničku „Močila konope močila, žabka jej do čizmy skočila“. Večer čo večer sme zaspávali za hlasného koncertu stovky žiab. Tieto močidlá boli na mieste, kde má rodinný dom a záhradu pán Szikhart. Vzhľadom na to, že v tých časoch nebol obecný rozhlas, správy ohlasoval bubník. Bol ním Štefan Dobiaš, volali ho Ičo. Mal zvučný a dobre zrozumiteľný hlas. Rozruch sme v škole mali, keď išli okolo „Danfi“. Boli to veľké parné stroje. Mali veľké oceľové kolesá a mohli chodiť po ceste. Boli podobné ako parné rušne, čo ťahali vlaky. Mali veľkú silu. Využívali sa najmä na hlbokú orbu. Pracovali vo dvojici. Každý sa postavil na jeden koniec parcely a medzi sebou si na lanách pretahovali pluh. Na nich sedel jeden pracovník, ktorý korigoval pohyb pluhov. Keď išli po ceste, robili veľký rámus.

V tých časoch bolo typické, že každú jeseň ľudia sušili ovocie v sušiarňach. Tých bolo v obci niekoľko. Boli to také malé domčeky. Z jedného konca sa kúrilo a na druhom konci sa na lesách ukladalo ovocie. Vtedy sa do pálenice dávali iba slivky. Nebolo dostatok potravín, tak štát zaviedol lístkový systém. Bez nich sa nedalo nič kúpiť. Spomínam si, ako žiadostivo sme pozerali v potravinách na cukríky, ktoré boli pre nás nedostupné. Dala sa kúpiť iba tabuľka zemiakového cukru.

Dolnú časť pasienka „Kojná“ sme volali zvierací cintorín. Keď niekomu uhynul kôň, krava alebo ošipaná, tak tam ho išli zakopať. Nevieť ako, ale za niekoľko dní došli cigáni na vozoch a ich ženy „Na Baňách“ vytiahli veľké hrnce, nanosili vody z potoka, založili oheň a zatiaľ muži išli vykopávať uhynuté zvieratá a v hrncoch to potom varili a jedli. Ako deti sme obkúkali a čudovali sme sa, že sa im nič nestalo. Veď tie zvieratá boli zakopané i niekoľko dní. Povyše tohto miesta žila najmenej stočlenná kolónia sysľov. Chodili sme ich pozorovať, ako panáčujú a ako rýchlo zaliezli do dier pri nebezpečenstve. Neskôr tieto priestory družstevníci poorali a odvtedy tu nie je ani jeden sysľ.

Ako je známe, v roku 1953 bola mena peňazí. Menilo sa tak, že prvých 5000 Kčs sa menilo v pomere 1:5 a nad túto sumu 1:50. Korunové platidlo v novej mene bolo papierové. V jeden deň sme pásli kravy v Kojnej, keď nad nami preletelo malé lietadlo a pilot vyhodil zväzok bankoviek. Predná strana vyzerala ako skutočná koruna ale bolo na nej zreteľne napísane „Hladová koruna“.

Autobus vtedy do Selca nechodil, cesta cez Stankovce bola samá jama a blato. Prejsť cez obec a nezablatiť sa, sa nedalo. A keď ešte ráno a podvečer sa tadiaľ presúvalo stádo asi 70-tich kráv, každý si vie predstaviť, ako označovaná bola cesta.

Z uvedeného vidieť, že chodenie do školy pred rokmi nebolo vôbec jednoduché. I naši učitelia museli pendlovať medzi triedami na bicykloch za každého počasia. Doteraz obdivujem pána riaditeľa školy Nad'oviča a jeho zástupcu Tehlára, ako dokázali zosúladiť rozvrh hodín s presunmi učiteľov. Teraz, keď čítam o úspechoch žiakov základnej školy, teším sa, že sa im darí a majú lepšie podmienky na učenie, ako sme mali my.

Ján Pevný

Stavba požiarnej zbrojnice z roku 1967

Historické foto

Moja anabáza v Izraeli

Naši v cudzine

Čo si predstavíte, keď počujete názov - Izrael? Moje predstavy boli do značnej miery (ako som neskôr zistil) veľmi obmedzené. Z médií som vedel, že Tel Aviv je veľmi kozmopolitné mesto s mnohými mladými ľuďmi a Jeruzalem som si predstavoval na báze biblických príbehov. Pojmy ako pásma Gazy, západný breh Jordánu a Golanské výšiny sú známe asi každému zo správ a médií. Mŕtve more netreba pripomínať. Ako bývalý aktívny futbalista som ešte registroval kluby Maccabi Tel Aviv a Maccabi Haifa.

Začiatkom marca 2020 sa v Izraeli konali už tretie voľby behom posledného roka. Dve najsilnejšie strany, strana Likud súčasného premiéra Benjamina Netanjahua a koalícia Modrá a biela vedené Bennym Gancom nie sú schopné zostaviť vládu s potrebnou väčšinou, a tak ani po tretích voľbách nie je jasné, ako situácia dopadne.

V správach som zaznamenal, že Galilejské jazero sa v túto jar nezvykle plní a pokiaľ bude hladina naďalej stúpať, zanedlho dosiahne hranicu, keď bude nutné ho vypúšťať, aby nezaplavilo okolité územie. A tak sa naplní rieka Jordán, ktorá sa vlieva do Mŕtveho mora, čo bude úkaz za posledné dekády dosť nevídaný. V čase, keď som riekou Jordán mohol vidieť, pripomínala skôr napoly vyschnuté koryto stankovského potoka.

Izrael je jedna z mála krajín na svete, kde si počas jedného dňa môžete zalyžovať a potom sa vykúpať v mori. A to dokonca hneď v troch moriach: Stredozemnom, Mŕtvom a aj Červenom. Aj keď, pravda, k Červenému by to bolo o niečo ďalej.

Jedlo v Izraeli je úžasné a to kdekoľvek som sa zastavil. Či je to karavan na okraji cesty, reštaurácia na trhu v Jeruzaleme alebo reštaurácia ocenená v top 10 severu, jedlá boli vždy vynikajúce a kvalitné.

Upútalo ma aj balenie Coca-Coly. Samotné balenie (hliníková plechovka) sa nelíši od tej, na ktorú sme zvyknutí. Vrch je však prekrytý hliníkovým „pozlátkom“. Nie je to možno veľmi ekologické, ale považujem to za veľmi hygienické. A pri vôli by sa dalo aj to viečko recyklo-

vať. Keď už som pri tých baleniach, v Izraeli bali potraviny na niekoľkokrát. Krabíčka do sáčku a viacej krabíčiek v sáčku do tašky. A možno ešte aj tá taška s krabíčkami v igelite do tašky.

V krajine vidieť banánové plantáže a polia s bavlnou, pomarančovníky, mandarínkovníky a rôzne ďalšie pre nás exotické ovocie a zeleninu. O poliach aj pre nás s bežnou zeleninou ani nehovorím. Obsluha v obchodoch, reštauráciách a kaviarňach mi prišla spočiatku dosť odmeraná. Keď som nakupoval svoje obľúbené kešu orechy, ako keby som bol pre predavača vzduch. Ale stal som sa stálym zákazníkom, ktorý nakupoval kešu na kilá a po čase som už dostával čerstvé, podpultové orechy. Podobnú skúsenosť mám aj z jednej kaviarne z Tel Avivu. Po prvkrát ma ledva obslúžili, druhýkrát to už bolo lepšie, na tretíkrát sa so mnou lúčili slovami: „Radi vás zasa uvidíme.“

Pláž v Tel Avive je krásna, piesková, mestská. Plná ľudí, veľa psov, ktorí sa prehánajú po pláži a preskakujú ľudí a deky a nikomu to nevadí. A keď príde skupina „hipíkov“, ktorí skočia nahatí do mora medzi tými davmi, ani to nikoho neprekvapí. Teda okrem mňa.

Izrael je od svojich susedov oddelený vysokými plotmi z ostnatého drôtu. Na území dnešného Izraela žijú prevažne Židia a Palestínci, ktorí stále bojujú o svoju vlasť, sebaurčenie a uznanie.

Vstup do Izraela bol bezproblémový a po pár formálnych otázkach, prečo som tu, čo budem robiť a kde budem bývať, som dostal vízum na 90 dní. Čo môže našinca zaskočiť, je výstupný pohovor na letisku, ktorý môže byť dosť obsiahly. Počas môjho pobytu som Izrael opúšťal niekoľkokrát a nikdy som nemal negatívnu skúsenosť. Môj prvý výlet v čase voľna smeroval do Jeruzalema a k Mŕtvemu moru. Jeruzalem je pre nás „mega“ mesto s dvoma miliónmi obyvateľov a leží vo výške 800 m n.m. Mal som z neho veľmi príjemný pocit a tento sa mi aj pri ďalších návštevách potvrdil.

Pri ceste k Mŕtvemu moru som prechádzal cez západný breh Jordánu, čo som si spočiatku ani neuvedomoval. Hladina Mŕtveho mora leží

vo výške asi -380 m p.m. a behom pár kilometrov som prekonal výškový rozdiel viac ako 1 km. V ušiach mi zaliehalo a na plastových fľaškách bolo možno tiež sledovať zmenu tlaku. Po asi polhodinovej jazde okolo mora som našiel (ne)oficiálnu pláž. Voda bola veľmi teplá a slaná ako d'as (neviem, k čomu by som to prirovnal). Na tele som cítil každý, aj ten najmenší škrabanec. Oči si s mokkými rukami radšej ani nechcete utrieť. A pri každej návšteve som si to opätovne užíval. Pláž bola (polo)divoká a nebol na nej problém stretnúť naháčov. Nebola to žiadna nudapláž, ľudia sa jednodu

cho miešali medzi sebou a nikto to neriešil. Niektorí (aj z naháčov) na brehu kempovali.

Čo ma najviac prekvapilo, bola sladká voda, ktorá vyvierala v blízkosti brehu zo zeme a miestami tvorila maličké jazierka, kde sa ľudia chladili. A to bolo v septembri 37°C a v posledných mesiacoch ani kvapka dažďa. Nad morom sa týčia mohutné hory, ktoré vodu v období dažďov (cca december – apríl) akumulujú a potom s ňou po celý zostatok roka hospodária. Príroda to ma múdro zariadené, a to ma nikdy neprestane fascinovať.

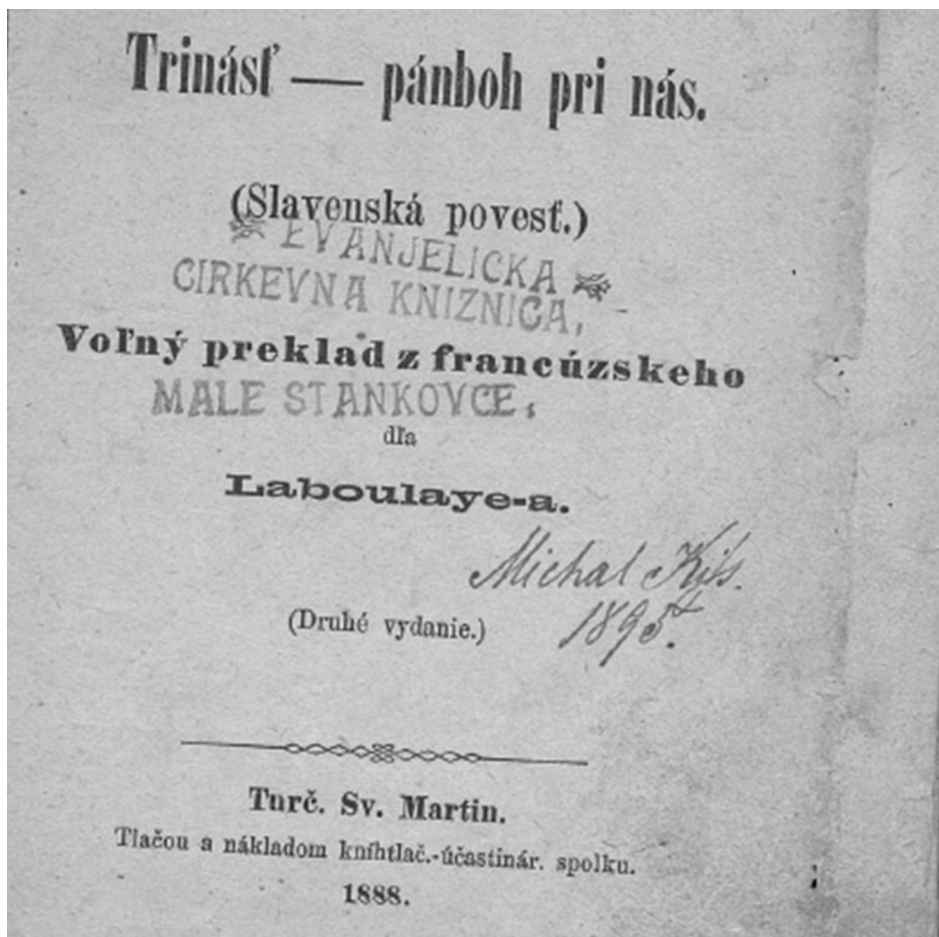
Michal Beňovič

Nezapočínať (nezačínať) nič v piatok

Zaujímavosť

V roku 1888 tlačou a nákladom kníhtlačiarskeho - účastinárskeho spolku v Turčianskom Sv. Martine bola vydaná útlá knižka, ktorá sa dostala do rúk známeho evanjelického spisovateľa a farára Michala Kišša v roku 1895. Svedčí o tom jeho vlastnoručný podpis na prednej strane knihy. Knižka sa neskôr stala súčasťou malostankovskej cirkevnej knižnice. Jeden z príbehov z tejto knihy sa volá Trinásť – pánboh pri nás (Slavenská povest'), ktorý nás zaujal. Začína vysvetlením o počte a názvoch slavenských mesiacov a dní. Text uvidíme v pôvodnej staroslovienčine a Slavéni (dnes označení ako Sloveni) boli naši pohanskí predkovia.

Nutno poznamenať, že Slavenský pohan mal do roka trinásť mesiacov, a v každom mesiaci 28 dní. Iba prvý jích mesiac na jehožto štvrtý deň (náš 24. jún) padal prvý veľsviatok pohan-

stva (vajandeň). Mal 29 dní, a vierepodobne v priestupnom roku i siedmy jích mesiac, na jehožto 18. deň (náš 24. december) padal druhý veľsviatok pohanstva (vajannoc), mal tiež 29 dní.

Rok Slavénov počínal sa (dľa nášho kalendára) dňa 21. júna a končil sa 20. júna. Názvy mesiacov sa už asi štyri zachovali (áno, v ich jazyku bol ypsilon aj v týchto slovách – pozn. redakcie). Ostatných (a tu opačne písané i – pozn. redakcie) mesiacov mená zostavené sú dľa dômyslu.

Sú ony nasledujúce:

1. Vajeň – počínal sa dňa 21. júna
2. Hromeň – počínal sa dňa 20. júla
3. Syteň – počínal sa dňa 17. augusta
4. Babeň – počínal sa dňa 14. septembra
5. Plynteň – počínal sa dňa 12. októbra
6. Moreň – počínal sa dňa 9. novembra
7. Kvieteň (Svoreň) – počínal sa dňa 7. decembra
8. Ladeň – počínal sa dňa 4. januára
9. Hošteň – počínal sa dňa 1. februára
10. Vodeň – počínal sa dňa 1. marca
11. Dodeň – počínal sa 29. marca
12. Živeň – počínal sa dňa 26. apríla
13. Tureň (Veleň) – počínal sa dňa 24. mája

Každý týždeň – samo sebou rozumie sa – mal sedem dní. Týždeň pohanov počínal sa v piatok, v ktorý deň, obzvlášť keď naň padal i novmesiac, Slavéni najradšej započínali každú väčšiu alebo vážnejšiu prácu. A preto potom Franskí pokresťaniteli Slavénov, aby úplne vyhladili v ľudu pamiatku na jeho minulosť, voviedli týchto do protivy driernej vierouky, t. j. radili mu: nič nezapočínať v piatok.

Prvý deň teda bol piatok a menoval sa babiak alebo ladiak. Druhý bol sobota – sytiak. Tretí nedeľa – turiak. Štvrtý pondelok – loniak. Piaty utorok – vitiak. Šiesty streda – živiak. Siedmy štvrtok – božiak alebo svätiak, nedeľa to pohanstva.

Hlavných bohov, čili veľbohov, mali Slavéni tiež trinásť, dľa nichžto vierepodobne i trinásť mesiacov roku pomenovano bolo. A preto trinásťka bola jim svätým počtom. No Franskí pokresťaniteli Slavénov i v tomto ohľade voviedli týchto do protivy driernej vierouky, presvedčujúc ľud, že trinásťka je počtom nevery, biedy, nešťastia, hrôzy a smrti.

Redakčná rada

Na Bojnickom zámku

Príbeh pre všedné dni

V čase prázdnin, keď sú naše deti ešte školopovinné, tak nejedna rodina absolvuje s deťmi výlety po pamiatkach, hradoch, parkoch či sa zúčastní rôznych podujatí. Takto svojim ratolestiam vyskladajú program pretkaný zážitkami. A tie nemajú len ony. O jeden podobný som sa postaral takmer pred dvadsiatimi rokmi aj ja.

Ide sa do Bojníc. To bola téma tých dní. Zoologická záhrada spojená s prehliadkou zámku. Skvelá zostava pre nejednu zážitok. Dorazili sme na parkovisko v Bojniciach pod zámkom. Tu nás hneď pri vchode zaujal pútač s textom, ktorý pozýval na deň s ukážkami stredovekého mučenia, väzenia a zbraní na Bojnickom zámku.

„Paráda,“ pomyslel som si, „toto zaujíma aj mňa!“

Tak som túžobne očakával koniec povinnej jazdy po parku plnom zvierat v miestnej ZOO. Predsa len – krmiace sa lamy, ťavy, slony, udychčaní vlci či „vypelichaní“ lev ma príliš nezaujali. No nechcel som svojmu osadenstvu kaziť zážitok. Tak som to prežil s trezivosťou, občas v bufete a už som sa tešil na prehliadku zámku. Všetkých som naladil na fakt, že tú šou si nemôžeme nechať ujsť. Aj keď, vtĺkanie klinca do hlavy mučenému väzňovi...? Má to vidieť moja malá dcéra...? Áááale, veď to je len akože...

Vystál som rad na lístky a kým sa moja osádka prepravila okolo poslednej atrakcie v ZOO, už som ich čakal pred vstupom do zámku vo vyhradenom čase.

Konečne vstupujeme do útrob Bojnického zámku. Bol som skoro všade prvý zo skupiny. Len aby mi čosi neuniklo. S otvorenými ústami sme pozorovali ukážky dobových trestov, mučenia, zbraní, ale aj tancov a šiat v spoločenských sálach zámku.

Až sme došli do časti, ktorú verejnosť pozná ako loveckú či turnajovú miestnosť hradných pánov a ich hostí. V týchto priestoroch skúšali strelbu z lukov, súťažili v šermi, popíjali a bavili sa. Tu sme mali absolvovať ďalšiu ukážku, ktorú nám pripravili herci v štýle stredovekého života a názvom – Zločin, súd a trest.

Všetkých nás posadili po obvode veľkej miestnosti a s napätím sme čakali, až sa všetci usadia na lavice. Prehliadal som si zatiaľ okolie. Videl zbrojnošov, katov, sudcov, hercov a netrpezlivo čakal, čo majú pre nás pripravené. Tešil

som sa viac ako moja rodina. Zaujímal ma to. Mám taký zvyk, vždy a všade, kam vstúpim, pozorujem okolie a tváre zúčastnených. Všetci už sledovali, čo sa bude diať, len ja som blúdil očami po prítomných. Všetko stíchlo.

Moje oči však zbadali, ako jedna pani rukou vošla do susednej kabely a nepozorovane z nej vytiahla peňaženku. Schovala ju pod svoju bundu... Vyštartoval som. Krádež v priamom prenose!

„Pani, okamžite vráťte tú peňaženku susede! Čo si to dovoľujete?!“ Nechápavo na mňa civela. „Hovorím vám, vráťte tú peňaženku! Všetko som videl!!!“ A už som ju držal za pažu, že jej tú peňaženku vytrhnem.

Lenže pani suseda, ktorej peňaženka zmizla, sedela ako „natvrdlá“. „Pani, však vám tuto suseda peňaženku zobrala. Pozrite si tašku!“

Mňa už chytala panika, keď ma za ruky lapili zbrojnoši. To ma prebralo. „Pane, pane, ticho! Pssst! To je súčasť predstavenia!“ Akosi mi to hneď nedoplo: „Čože?! Čo prosím vás?“ A zbrojnoši: „To je súčasť predstavenia! Pani bude súdená ako zlodějka stredovekým súdom...“

„Ježišmária,“ zalial ma pot aj pocit hanby. Zo záchrany peňaženky sa zrazu stala súčasť rozruchu a mojej hanby pred celým osadenstvom sály. Zaliezol som do najzadnejšieho kúta. Veď som skoro všetkým pokazil predstavenie. Čo z toho, že ma vychválili, ako som si ako jediný všimol kriminálny čin. No zabránil som momentu prekvapenia pre divákov a herečky som pripravil o ich bitku o peňaženku...

Zvyšok výletu som sa už len tmoľil na konci našej skupiny, najradšej aspoň pár metrov za všetkými. Viete si predstaviť túto moju šou...? Aj po rokoch si spomínam živo na ten šok, s úsmevom...

Dušan Pevný

Redakcia HLAS

Noviny pripravili: Ing. Martin Jurčo, Gabriel Kadák, Bc. Monika Pevná, Ing. Jozef Kadák, Bc. Radovan Siva, Dušan Pevný, Pavol Kurtiš
Ing. Štefan Šmatlák, Tomáš Sliva, Slavo Tomík, Ing. Vendelín Sedláček, Dominika Mojžišová, Pavol Múdry, Mgr. Vlasta Pevná - korektúry.
Grafická úprava: Jano Kukučka, Tlač: DUO PRINT s.r.o., L. Podjavorinskej 5, Nové Mesto nad Váhom, Prevádzka Trenčín Náklad: 1000 ks.
Periodicita vydania: 6x ročne. Zapísané v Zozname periodickej tlače Ministerstva kultúry SR pod číslom: MK – EV 5100/15.
Vydavateľ: Dušan Pevný, Rozvadce 501, 913 11 Trenčianske Stankovce

Texty sú zverejnené v pôvodnej verzii autorov bez úprav.

Podnety občanov možno zasielať na e-mailovú adresu: hlas.stankovce@gmail.com.

